

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1068.

CHICAGO, ILL., 1. MARCA, (MARCH 1,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Borba za rusko olje.
Kako dobivajo "politišni" sredstva?
Izprtja in stavke.
Protivojne pogodbe.
Krizna ameriškega delavstva (A. Garden).
Velika unijska zmaga.
Avtomobilska "žetev" meseca januarja.
Kaj je lopovski obrekovanje?

IZ NAŠEGA GIBANJA.

O kansaški konferenci JSZ. ter drugem.
Razno iz Waukegana.
Pregled dela in financ kluba št. 1 JSZ. v letu 1927.
Velika udeležba na Molekovem predavanju v Sheboyganu.
Velik uspeh veselice v Nokomisu v prid stavkarjev.
Spor v Ohiju radi delitve podpore stavkarjem.

O Sepičevi konferenci društev SNPJ. v Belairu.
Naznanilo iz Imperiala, Pa.
Slovenski dom v LaSallu ter to in ono o lalski naselbini.
Old Timer o puebskih homatijah.
Važno za članstvo kluba št. 178 JSZ.
Predavanje v Waukeganu o pomenu Izobraževalne akcije JSZ.
Akcija za dom J. S. Z.
Doprinosi za pomoč štrajkujućim rudarima.
Priredbe klubov J. S. Z.
Stavkovni fond premogarjev.
Imenik klubov in Konferenc J. S. Z.
Kažipot v West Park.

RAZNO.

Esfira (Angelo Cerkvencik).
Vičpici.
Priredbe slovenskih organizacij v Chicagu.
NAŠI ODRI:
Bogat program prihodnjega koncerta "Lire".
Poročna noć v Canonsburgu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Drušba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtak. Published Every Thursday. Narodnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Privedbe slovenskih organizacij v Chicagu.

Marec.

Sun Glara št. 632 SNPJ., Lyons, v soboto 24. marca Hard Time Dance v Lyons Village Hall.

Pevski zbor "Lira". — V nedeljo 25. marca ob 3. popoldne koncert v dvorani S.N.P.J.

Pioneer No. 559 S.N.P.J. — V četrtek 22. marca tretja letna "Bunco Party" v dvorani SNPJ. Vstop. 35c.

April.

Dramski odsek kluba št. 1. — V nedeljo 8. aprila komedija v treh dejanjih "Zdravnik proti svoji volji" v dvorani C.S.P.S.

Victoriana, št. 205 SSPZ., veselica 21. aprila v dvorani SNPJ.

Slovenski dom št. 86 SNPJ. — V nedeljo 22. aprila slavnost dvajsetletnice društva v dvorani SNPJ. Bogat spored, potem zabava.

Društva SSPZ v Chicagu imajo dne 22. aprila skupno priredbo v Šo. Chicagu.

Maj.

Klub št. 1, J.S.Z. — V torek 1. maja prvomajska slavnost v dvorani SNPJ. Na sporedu igra, petje, govori in godba.

Pevski zbor "Sava". — V nedeljo 20. maja koncert v dvorani SNPJ.

Oktober.

Pioneer št. 559 SNPJ. — V soboto 6. oktobra tretja obletna veselica v dvorani SNPJ.

Slovenski Dom št. 86 SNPJ. — Veselica v soboto 20. oktobra v dvorani SNPJ.

Dramski odsek kluba št. 1. — Dramska predstava v nedeljo 21. oktobra v dvorani C.S.P.S. To bo ob enem velika priredba v prid Doma J. S. Zveze.

Slavija, št. 1, SNPJ. — Slavnost petindvajsetletnice v nedeljo 28. oktobra v dvorani SNPJ.

November.

Pevski zbor "Sava". — V nedeljo 25. novembra koncert v dvorani SNPJ.

December.

Klub št. 1 JSZ. — V ponedeljek 31. decembra Silvestrova zabava v dvorani SNPJ.

LETO 1929.

Priredbe kluba št. 1 JSZ. bodo v letu 1929: dne 3. februarja v C.S.P.S., 7. aprila v C.S.P.S., 28. aprila koncert v dvorani SNPJ., 1. maja prvomajska slavnost.

Nada št. 102 SNPJ. — Maškaradna veselica v soboto 9. februarja v dvorani SNPJ.

(Ako naznanilo o priredbi vaše organizacije ni pravilno, sporočite nam, da ga popravimo. Če priredba ni še uvedena v ta seznam, nam sporočite datum in drugo, da jo uvrstimo.)

Ako si želite nabaviti knjige socialne, povestne ali kako druge vsebine, jih naročite od Proletarca. Eventualni dobiček od prodaje knjig se porabi za pokrivanje stroškov pri listu.

"POD LIPO"

leposlovna, poljudno-znanstvena in politična revija za slovensko delovno ljudstvo v Zedinjenih državah, Jugoslaviji, Avstriji in Italiji.

Izhaja mesečno. Stane za Ameriko \$1.50 na leto. Kdor pošlje tri celoletne naročnine na "Proletarca" v znesku \$9.00, dobi revijo "Pod lipo" skozi vse leto ne da bi njega stalo kako vsoto. Plača jo "Proletarec".

Kdor poravna naročnino, ali se naroči na "Proletarca" z nova za celo leto (\$3.00) mu je treba dodati le še \$1, skupaj \$4, in prejemal bo skozi leto dni "Proletarca" in "Pod lipo".

Zastopnikom, ki agitirajo za razširjenje "Proletarca", sporočamo, da imajo pri dobivanju naročnin na revijo "Pod lipo" iste ugodnosti kot za "Proletarca". Poslužujte se "Proletarčevih" potrdilnih knjižic. Vselej pa navedite ime "Pod lipo", če je naročnina za "Pod lipo".

Sodrugim in somišljenikom: Za tri celoletne naročnine na "Proletarca" dobite revijo "Pod lipo".

Za 4 dolarje boste dobivali "Proletarca" in "Pod lipo" skozi celo leto. Poslužite se priložnosti. Naročila sprejema upravnništvo "Proletarca", ki je glavno zastopstvo revije "Pod lipo" za Zedinjene države.

Kedaj bo prihodnja priredba vašega kluba?

Sporočite, da se jo uvrsti v to kolono. Aktivnosti klubov se zrcalijo posebno iz njihovih priredb. Koliko jih ima vaš klub vsako leto?

Privedbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij.

Marec.

WEST PARK, O. — Klub št. 6 vprizori s sodelovanjem dramskega odseka barbertonskega kluba JSZ. v soboto zvečer 3. marca v Slovenskem domu socialno dramo "Grobovi bodo izpregovorili".

WEST PARK, O. — V nedeljo 4. marca ob 9. dopoldne konferenca JSZ. v Slovenskem domu.

WAUKEGAN, ILL. — Predavanje v soboto 3. marca v Slov. Nar. domu pod avspicijo kluba št. 45 JSZ. Predavatelj Frank Zaitz.

CHICAGO, ILL. — V petek 23. marca predava v klubu št. 1 s. Andrew Kobal o dramatikih.

CHICAGO, ILL. — V petek 30. marca predava v klubu št. 1 JSZ. dr. Andrew Furlan o zobozdravilstvu.

April.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 8. aprila.

COLLINWOOD, O. — Slavnostna priredba kluba št. 49 v nedeljo 22. aprila v Slov. del. domu.

Maj.

WAUKEGAN, ILL. — V torek 1. maja prvomajska proslava kluba št. 45 JSZ. v Slovenskem narodnem domu.

CHICAGO, ILL. — V torek 1. maja se vrši v dvorani SNPJ. prvomajska slavnost kluba št. 1.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 6. maja ob 9. dopoldne konferenca J.S.Z.

MILWAUKEE, WIS. — Majska slavnost kluba št. 37 in soc. pevskega zbora "Naprej" v nedeljo 6. maja popoldne in zvečer.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 20. maja koncert soc. pevskega zbora "Sava".

BRIDGEPORT, O. — Konferenca JSZ. enkrat meseca maja. Datum zborovanja določi tajnik sporazumno s tajniki klubov in konferenčnega odbora.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporoče datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

PROLETAREC

Glasiło Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1068.

CHICAGO, ILL., 1. MARCA, (MARCH 1,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

BORBA ZA RUSKO OLJE

RADI olja — petrolejskih vrelcev — je bilo na svetu že mnogo zapletljajev. Danes je olje ne samo znak bogastva dežele ki ga ima, ampak pomeni tudi moč. Vprašanje je le, kdo jo izrablja in poseduje.

Na prvem mestu v produkciji petroleja so Zedinjene države. Imajo ogromno avtomobilsko industrijo in rabijo vsled tega več gasolina in olja kot katerakoli druga dežela na svetu. Na drugem mestu v bogastvu oljnih vrelcev je republika Mehiko; mehiško olje, in več ali manj tudi dežela sama, je pod nadvlado ameriškega kapitalizma, pred vsem ameriške Standard Oil korporacije in Morganove finančne (bančne) oligarhije. Sedanji ameriški poslanik v Mehiki je bil preje v Morganovi službi.

Nekatere južnoameriške republike imajo bogate oljne vrelce in v enih jih oljni trust Zed. držav že pridno izrablja. To je storil posebno zato, da zniža produkcijo v Mehiki, začasno seveda, da jo prisili v popustljivost v prilog "ameriških interesov".

V produkciji petroleja imajo prvenstvo posebno sledeče dežele: Zedinjene države, Mehiko, Rusija, Romunija, Poljska, razne kolonije, Japonska s Formozo itd. Prve tri imajo v produkciji prvenstvo in so daleč spredaj od drugih.

Novi vrelci pa izpodrivajo one, ki so že deloma izčrpani, in največ novih je sedaj izrabljanih v južnoameriških republikah. V skoro vsaki deželi je nekaj oljnih vrelcev, in VSE si prizadevajo, da se osamosvoje na oljnem trgu, ne toliko radi potrebe industrije, pač pa vsled "strategičnih" ozirov.

Eno najogromnejših oljnih virov na evropskem in azijskem kontinentu tvori današnja sovjetska Rusija. Že Rusija pod carizmom je značila žogo v tekmi za kontrolo nad njenimi petrolejskimi viri. Rusija revolucije je prejšnje lastnike razlastila, prejšnje pogodbe razveljavila, in tako so morale petrolejske veledružbe iskati novih virov da zadoste svojemu trgu.

Na svetu sta dve oljni kombinaciji, ki se borita za prvenstvo in vrhovno posest nad produkcijo olja. Prva je ameriška Standard Oil Company, ki je danes najmogočnejša oljna družba ne samo v Zedinjenih državah ampak

na vsem svetu. Njena moč v politiki in diplomaciji, dasi nevidna, je ogromna. Takozvani "ameriški interesi", ki jih varuje vlada Zedinjenih držav z vso svojo močjo, so mnogokrat nič drugega kakor interesi Rockefellerjeve familije — z drugimi besedami, interesi ameriške Standard Oil kompanije.

Konkurenčno skupino Rockefellerjevemu trustu predstavlja Royal Dutch Shell kompanija, katero kontrolira Anglija, oziroma angleška vlada. Anglija je pomorska velesila kot nobena druga dežela na svetu. Oziroma, bila je. Sedaj jo hočejo prehiteti Zedinjene države in cilj bodo tudi dosegle, ako resnično "hočejo". Tisti, ki bo kontroliral svetovno produkcijo olja, bo tudi prvi na morju, prvi v avtomobilski industriji, prvi v premoči nad svetom in njegova beseda bo odločilna. Železo, olje in premog so danes reči, ki deželi katera jih poseduje v zadostni meri, dajejo PREMOČ. To je, dajejo ji moč nad drugimi, ki teh virov nimajo v zadostni meri, ali pa ji njene narurne zaklade kontrolirajo DRUGI v interesu kake DRUGE dežele. To sicer ni povsem pravilno rečeno, kajti dežela kot taka ne odločuje, komu naj koristijo njeni prirodni viri. Da se to dogaja, ni krivo ljudstvo, ampak so krivi oni, ki nad ljudstvom odločujejo. Navsezadnje pa je vendarle krivo samo ljudstvo, ker dopušča, da razpolagajo maloštevilni izvoljenci z njegovimi bogastvi.

Shell kompanija je v službi imperializma Velike Britanije. Standard Oil ni le v službi imperializma Zedinjenih držav, ampak predstavlja "ameriški imperializem". Vse druge oljne kompanije so eni ali drugi podložne.

Ko je Anglija po padcu delavske vlade s preračunanimi intrigami prekinila diplomatske stike z Rusijo, je računala na pomoč organiziranega ameriškega kapitalizma. Standard Oil pa je računala: Rusija MORA V SVOJEM interesu izigravati razne oljne korporacije eno proti drugi. Vprašanje je edino to, katera bo izvajala prvenstvo.

Ameriška vlada odklanja priznati sovjetsko unijo, ker slednja ne "priznava privatne lastnine". Anglija je Rusijo priznala, a potem z njo prekinila diplomatske stike, v veri, da jo

bo podprla diplomacija vseh kapitalističnih vlad. Zgodilo pa se je, da je po ruskem olju planila kapitalistična Amerika ter tako izdala razredne interese angleškega kapitalizma. Namesto, da bi kapitalistična vlada Zedinjenih držav dala vso mogočo oporo kapitalistični vladi Anglije v njenem ekonomskem boju proti sovjetski Rusiji, ji je dala v resnici le nekoliko moralne opore, ob enem pa se je poslužila priložnosti, katero je izrabila Standard Oil. Angleži so se začudili, ampak profit je profit. Ta ne pozna načel, ne jezika, sploh ničesar razun sebe.

Standard Oil in Royal Dutch se borita za oljni trg v Indiji in v raznih drugih deželah Evrope. Angleška diplomacija pomaga svoji kompaniji, ameriška s svojim finančnim in diplomatičnim aparatom je na strani Standard Oil. Tako je vojna v teku. Sovjetska Rusija nima od nje ničesar razun veselja vsled "kapitalistične nesloge". Standard Oil in Royal Dutch sta znižali svojim produktom na gotovih azijskih in evropskih trgih, posebno v Indiji, ceno toliko, da bosta obe ob mnogo milijonov. Razliko bo končno plačalo vendarle ljudstvo in — Sovjetska Unija.

Kar se delavstvo iz te borbe za kulisami lahko nauči je to: Kapitalistični interesi NISO ENAKI. Ne MORAJO biti. Ali kadar nastopajo v borbi proti delavstvu, tedaj so navadno vselej ENAKI in nastopajo SKUPAJ. Interesi delavstva pa so v splošnem vedno ENAKI in zato je logično, da se bi delavski razred boril SKUPAJ za SVOJE skupne koristi. Če se še ne bojuje v svoj prid kot bi se moral, je samo njegova krivda.

Kako dobivajo "politišni" nagrade in kampanjske fonde

Od aprila 1927, ko je bil izvoljen za čikaškega župana W. H. Thompson, pa do konca januarja to leto so dobili njegovi pomagači okrog četrta milijona dolarjev dohodkov z "banketi". Vsakemu komisarju, vsakemu načelniku tega ali onega departmenta v čikaški mestni občini je že bil v tem času prirejen banket, ki jim je prinesel lepe vsote. Chicago ima tisoče raznih vslužbencev in vsaki je skoro primoran, da "pomaga". Vstopnice na te bankete, prirejene višjim uradnikom, so po \$5, za manjše po \$2 in \$2.50. Za višje se jih proda povprečno pet tisoč — torej so dohodki \$25,000 za vsakega. Darilo "ljubemu gostu" je največkrat avtomobil v vrednosti od tri do pet tisoč dolarjev, ostalo gre v kampanjski fond Thompsonove frakcije republikanske stranke, ki mora skrbeti, da njeni ljudje ostanejo v političnih uradih.

Kadar je imenovan odbor, ki ima nalogo aranžirati za tega in tega veljaka "banket", iz-

V PRIHODNJI ŠTEVILKI

Čitajte v prihodnji številki članek "Tudi toleranca ima meje", nadalje članek o senatni komisiji ki preiskuje razmere v stavkovnih okrožjih v Pennsylvaniji. V tej številki vas opozarjamo na poročilo o konferenci nekaterih društev SNPJ. v Bellairu, na članek kako dobivajo kapitalistični "politišni" sredstva in druge.

da vstopnice, katere morajo vzeti vsi klerki in drugi delavci ki so pod komando prizadetega "politišna", če ne več, vsaj eno vsaki, ob enem pa je narejen primeren pritisk na butlegerje, kontraktorje, trgovine, itd., dokler ni skupaj deset do dvajset tisoč. Banketa se povprečno udeleži okrog tisoč oseb, kateri morajo poslušati suhoparne govore, obenem pa je njihova dolžnost, da ploskajo.

Afera banketov je postala že tako kričeča, da je o nji razpravljali v začetku februarja mestni svet, toda dosegel ni s tem ničesar, kajti ljudje, ki so odvisni za razne "ugodnosti", za kontrakte, koncesije in službe od mestne administracije, bodo morali kupovati "banketne tikete" naprej, in če pridejo namesto republikancev na krmilo demokratije, bo v tem oziru vse "po starem".

Mašine raznih frakcij v kapitalističnih strankah torej niso prav nič v zadregi za sredstva. Firma, ki dobi od mestnih funkcionarjev dobro naročilo, je obvezana vračati uslugo za "uslugo", in ko pride okrog zastopnik ter pravi: Temu in temu uradniku v mestni hiši bomo priredili v tem in tem hotelu banket, vzeli boste vsaj sto vstopnic, se ravnatelj nasmehne ter napravi ček za \$500. Tako gre ta stvar. To so torej indirektni dohodki v pomoč korumpiranim političnim mašinam v naši "nekorumpirani republiki".

Direktni prispevki pa so tisti, ki jih dajejo razna podjetja v volilnih kampanjah. L. 1926 je npr. samo en čikaški kapitalist prispeval za kandidate republikanske in demokratske stranke blizu pol milijona dolarjev. Zavaroval se je torej na "obe strani".

Ravno tako sta deležni podpore obe stranki od strani takozvanih "underworld" karakterjev. "Scarface Al" Capone je načelnik neinkorporirane "korporacije" v Chicagu, ki razpečava alkoholne pijače, lastuje igralnice v katerih izgubljajo ljudje milijone letno in ima tudi bordele. Ta Capone skrbi, da si ohrani prijateljstvo republikanske in demokratske stranke. V volilnih kampanjah prispeva tisočake obe-

ma. Po izvolitvi "nove" administracije ga začno izganjati, — njega in tiste, ki so enaki glavarji. Listi priobčujejo dan za dnem vesti, kako se je policija zavzela, da izžene Caponija "za vedno" iz mesta — vse samo bluf, in Capone se smehlja, kakor se smehlja Insull.

Ameriška socialistična stranka pravi, da bi potrebovala v svoj kampanjski fond za predsedniške volitve vsaj petdeset tisoč dolarjev. Apelira za prispevke na vse ameriško delavstvo, toda predno bo to malo vsoto dobila, bo mogoče že konec kampanje. Nekaj tisoč delavcev v Chicagu da skoro brez večjega kritiziranja enemu prodanemu "politišnu" samo na banketnih vstopnicah tolikšno vsoto, kot jo potrebuje socialistična stranka v tej kampanji v interesu DELAVSTVA v vseh Zed. državah. Dabila pa jo bo težje, kot jo dobi korumpiran "politišen" samo v enem mestu, in prva kot drugi računata na delavce.

Torej — kapitalizem ni edini sovražnik delavskega razreda. Ignoranca, hlapčevstvo in pa nezavednost so tiste zavornice, ki pomagajo, da delavstvo ne more naprej kot bi v svoj lasten dobrobit moralo iti.

Kaj je lopovsko obrekovanje?

V listu importiranega agenta provokatorja z dne 16. feb. 1928 piše neka Marija Dernač, Neffs, O., ki je v resnici le orodje znanega provokatorjevega zaveznika v Neffsu, med drugim:

"... Dobro mi je še v spominu ko je Nace (v mislih ima Naceta Žlembergerja. — Op. ured.) fehtal l. 1914 v imenu vseh društev in klubov v vzhodnem Ohio, ko smo bili na štrajku. Takrat se ga je opomnilo, da naj še našemu društvu, oziroma klubu daruje... a je delil kakor in komur je sam hotel, da se je potem vse pri njemu zapilo. Jaz sem napisala nič več kot čisto resnico..."

Kdo je Marija Dernač? Ženska, ki jo izrabljajo, kot omenjeno prej, agentovi zavezniki za svoje provokatorske namene. Da oblati Naceta Žlembergerja, rabi besedo "fehtal", menda za plačilo, ker že toliko let pomaga delavcem v borbah v kakršni so sedaj rudarji. Torej "Nace je fehtal v podporo rudarjem, potem pa jo je razdelil takim, da so jo pri njemu zapili."

Samo agent provokator in pa ljudje ki so udarjeni s slepoto zlobe, so sposobni blatiti človeka s takimi lažmi.

Podpisala pa je to laž tista Marija Dernač, ki je bila že dvakrat aretirana vsled butleganja, tista Marija Dernač, ki poseduje krasen "bungalow" in dvorano, vse zgrajeno z dohodki butlegarstva. In taki ljudje si drznejo pisati, da je v takem biznisu Nace Žlemberger, ki ni še nikoli tržil z opojnimi ne z drugimi pljačami, ampak se je vedno preživljal z delom svojih rok. To pišejo o tistem Nacetu, ki se trudi kakor v mladosti tudi na svoja pozna leta, da pomaga bratom na stavki.

Priporočam našim funkcionarjem in urednikom, naj nastopijo proti tej svojati z vso resnostjo, kajti s svojimi lažmi in hujskanjem delajo skupni delavski stvari veliko škodo. — A. Drob.

ANGELO CERKVENIK:

ESFIRA

POVEST O VOTLIH OČEH.

Prepis iz mojega dnevnika.

(Konec.)

Mama me boža in mi govori sladke besede. Idečka igra na klavirju barkarolo iz Hoffmannovih pripovedk in meni je hudo.

Zunaj je toplo.

Pomlad potrebuje mojega telesa... zeleno življenje me kliče...

Breze šepetajo in me pričakujejo.

Prišla bom, sladke moje breze. Kmalu bom prišla.

Rihard mi je pisal.

Oženil se je. Postal je mož. Jutri, pojutrišnjem bo postal oče.

Rihard, ta resnica... ta resnica naj bo prekleta!

Da si se zlagal!

In ti si vendar govoril resnico!

Včasih dvomim o svojem življenju. Morebiti sem že umrla.

Utrujena sem.

Bolečine so ponehale. Ne morem več govoriti, le šepetam tako tiho, tako zelo tiho.

Poslušam:

Okna so odprta. Nekomu zvonijo k pogrebu.

Mama me je poljubila na čelo.

Mama, daj mi moje oči!

Nikdar ne bom zvedela, če me je ljubezen napotila na to cesto ali tako neizmerna žalost, da sem verjela v popolno srečo...

Rihard, tako zelo si dober.

Rada sem imela dobre ljudi. Danes pa se mi zde vsi dobri ljudje neznačajni.

Markov ni dober.

Jaz sem mu kakor zajec.

Pred dnevi se je norčeval:

"Zajcu moram še za hrano skrbeti, za vas pa skrbe drugi."

Res, za vse mi skrbe drugi. In jaz? Zakaj še ne umrem? Zakaj še ne?

2. septembra 1919.

Ne vem, kaj sem poslednjič zapisala v ta dnevnik, niti ne vem, kdaj sem poslednjič pisala. Dolgo, dolgo je že.

Ne morem več pisati. Roke se mi tresejo. Misliti ne morem več.

Le to vem, da bom kmalu umrla, zelo kmalu.

Markov se čudi, da še vedno živim. Celon se je naveličal.

Mama joče.

Vse to boli.

In moje bele breze . . . umrla bom in vas ne bom videla . . . Moje bele, bele breze . . .

Danes je bil pri meni duhovnik. Nič se nisem jezila, le prosila sem ga, naj me ne muči. "Uboga gospodična," je rekel in je odšel.

* * *

Včeraj je prišel celó oče k moji postelji . . .

Vsi so prišli . . . Riharda ni bilo in mojih brez ne . . .

Oče mi je hotel povedati, kako zelo rad me ima, pa se mu je tako klavrno ponesrečilo. Spoznal je svojo nerodnost, doumel je, da dela neumno in je takoj odšel, zbežal je.

Očeta nisem nikdar imela, tudi zdaj ga nočem.

Samo mamó imam in včasih sem imela Riharda . . . o . . . bil je predober . . . predober . . .

Vedno sem verjela, da bo nekoč prišel pome, nekoč, ko bo s toplega juga pripihala solnčna pomlad, da bo prišel in me vzela s seboj tja dol na jug . . .

Tam so bele breze, je pravil, in visoke gore. Gore, gore . . . Kakšne so neki? Poljubljale bi me, k meni bi se sklanjale . . . Čutila bi jih . . .

Rihard pa je bil predober; on zato ni prišel. Rihard govori vedno resnico, vedno piše resnico . . .

Sovražim resnico . . . v smrt sem šla, ker sem mu zamolčala — resnico . . .

Ali ni to samo tolažba?

* * *

21. decembra 1919.

Sklenjeno je.

Bolečine so presilne . . . sam Bog bi jih še mogel premagati . . . prenašati.

Samo nase morem še misliti.

* * *

Markov ne prihaja več k meni.

Markov se je naveličal! Markov je mož . . . O, če ga peče vest!

Neki drugi prihaja k meni. Star je in brez glave . . . Smešen mora biti . . . Pero se smeje, ko piše. Poslušaj moj hrbet, trka po hrbtu, trka . . .

"Kdor trka, se mu bo odprlo."

Danes je zopet trkal po hrbtu. Nasmehnila sem se. Tako prijetno mi je bilo.

"Naprej," sem rekla.

"Gospodična, ampak," je zanosljal.

"Zblaznela je," si je mislil.

Ne, nisem zblaznela. Jasno mislim . . . Markov mi je pravil, da včasih jetičniki zblazne.

* * *

Danes zvečer, ko bo temno, bom šla na balkon in se bom vrgla v globino med bele breze.

Rihard, končano bo. Hotela sem biti tvoja; tudi ti si kriv.

A kljub vsemu sem vsa tvoja . . .

Esfira.

Poljubljam te, poljubljam.

In breze pojo. In zunaj je mraz.

Prepis brzovjavke njene matere.

29. decembra 1919.

Pridite nujno. Esfira je zblaznela. Kliče Riharda. Pridite.

Goldsteinova.

III.

Ljubljana, Silvestrovo 1919.

Na ples sva se odpravljala, jaz in moja žena.

Prejel sem njene poslednje zapiske in zvečer brzovjavko njene matere.

Pokazal sem brzovjavko ženi in ji povedal, da ne morem iti na ples.

Namrdnila se je.

"Zaradi tiste prismode bom morala danes ostati doma!"

"Kdo te drži priklenjeno? Pojdi, napleši se do blaznosti!"

V meni je gorela strastna jeza. Ubil bi jo, zver!

Molče sem stopil na ulico.

Med menoj in mojo ženo je vse končano.

Jutri bom odpotoval v Kovno, nikdar več se ne bom vrnil.

Novo leto 1920.

Vso noč sem taval po mestu. Jokal sem.

Čakala je name in jaz nisem prišel.

Esfira, Esfira!

* * *

Kovno, 12. januarja 1920.

Prišel sem k njej. Ležala je v postelji. Sam Bog bi ne mogel biti lepši.

"Esfira", sem zašepetal, "Esfira!"

Odprla je oči.

Krči so jo zville.

"Esfira."

"Rihard."

Skočila je iz postelje, stala je pred menoj v dolgi, beli halji, z razpletenimi lasmi, s svetlimi, nebeškimi očmi . . .

Divji krohot je pretresel vso sobo.

"Kako sem lepa, kako čudovita! In te moje lepe oči . . . te nebeške oči . . ."

Predno sem se zavel, je porinila v vsako oko po dva prsta in si iztaknila oči . . . črne jame so mi zazijale nasproti . . . dvoje steklenih oči je priletelo ob tla . . . dvoje steklenih oči se je razletelo na drobne kosce . . .

Krohotala se je . . .

"To je — resnica . . ."

Kriknil sem, zaklel sem.

Blazno se je zaletela na balkon in skočila čez ogravo v globino . . .

Esfire ni bilo več . . .

Pred menoj je ležalo na tleh sto in sto steklenih drobtinic . . .

Skrinja modrosti.

Povprečen delavec vedno dela samo za življenje, živi samo za golo življenje, a nazadnje še življenja nima. Kajti samo to, da človek živi zato ker dela, jé in pije, ni še življenje.

Izprtja in stavke

Pravijo, da je za delavstvo najefektivnejše sredstvo stavka, kadar si prizadeva izboljšati svoj položaj. Na drugi strani trdijo kapitalistični besedniki, da ni ničesar boljšega kakor izprtje, kadar hočejo ukrotiti delavce, ki preveč odkrito izražajo nezadovoljnost.

Oboje — stavke in izprtja so ZASTARALE metode. Bili so časi, ko so bile stavke NAJUSPEŠNEJŠE sredstvo. V mnogoterih slučajih so še danes. Niso pa več ODLOČUJOČE sredstvo.

Za podjetnike je bilo dolgo časa glavno, da so zagrozili delavcem: Bodite pokorni, če ne, vam odvzamemo kruh!

Čemu pravzaprav obratuje industrija? Mar zato, da ima od nje "GOSPODAR" dobiček in nihče drugi? Ali naj obratuje v interesu splošnosti? Čemu pravzaprav se koplje kovine, izdeluje pline in električno silo? Mar samo za profit?

Stavke se ne dogajajo nikdar zato ker se delavcem predobro godi. Delavci nimajo navede, da bi se upirali, ali če so nasilstva le prevelika, in gre izkoriščanje mnogo preko meje, se zatečejo k stavki. To je po nazorih mnogih gospodov protizakonito, proti ljudskim interesom in "nepatrijotično".

Niso pa tako strogi v obsojanju, kadar družbe odslavljajo delavce. Kadar se kompanijam zazdi, da bi v stavkah prehitro izgubile, hite z "izprtjem", posebno če so "slabi časi". Koncem februarja so iz Nemčije prihajale vesti, da so vodstva metalnih tovarov sklenila ustaviti obrat samo zato da preprečijo delavcem uveljavljanje zahtev po boljših delovnih pogojih ter višjih plačah. V enih bi šli na stavko, v drugih ne — podjetniki pa so sklenili pognati v brezposelnost 800,000 delavcev ter jih prepričati, da je majhna plača in težko delo boljše "kot nič". Izprtja so nekaj običajnega tudi v tej svobodni deželi in nikoli se še ni našel sodnik, ki bi izdal proti njim "injunction". Kajti sodne prepovedi v takih slučajih so samo proti stavkarjem.

Protivojne pogodbe

Skandinavske dežele so bile med prvimi, ki so se izrekle v medsebojnih pogodbah proti vojniam. Ako izjavim, da se s teboj ne bom pretepala kadar se skregava, je to pač znak, da so mi kanoni, bojne ladje in strojnice nepotrebne. Če se med nami pojavi nesporazum, ga bomo rešili brez preliivanja krvi — kajti človeštvo bo na ta način vedno pridobilo, v vojnah pa VSELEJ izgublja.

Skandinavske dežele so pokazale drugim dobro metodo, ki PRIDOBIVA na veljavi. To je zasluga SOCIALIZMA, dasi mu jo s težavo priznavajo.

Kriza ameriškega delavstva.

Anton Garden.

(Konec.)

Lojalnost je naravno čustvo. Človek je zvest svoji družini, svojemu rodu, svoji organizaciji, deželi ali državi. Moč države je v lojalnosti in prostovoljni disciplini prebivalstva. Vlade, oziroma sloji ki so na vladi, negujejo to čustvo med prebivalstvom, in ker imajo v to svrhu na razpolago ves birokracijski aparat, šolstvo, cerkev in kontrolo nad tiskom, je umevno, da je državni patriotizem v smislu, kakor ga negujejo v obstoječi ekonomski uredbi, in kakor so ga tudi v prošlosti, eden najmočnejših. Ta lojalnost ne vpraša, ali so oni ki so na vladi v svojih dejanjih pravični ali ne, ne vpraša, ali so povzročili spore s sosednimi državami vsled svojih provokacij, ampak slepo drvi z vladajočimi, katerim slepo služi. V takem razpoloženju je ameriško delavstvo kupovalo Liberty (vojne) bonde in "vojne varčevalne znamke", prispevalo za Rdeči križ in za številne druge ustanove, katere so služile vojnemu namenu. Kupovali so npr. Liberty bonde in jih potem prodajali za izgubo do 20%, bankirji pa so zaslužili na ta način v imenu patriotizma nadaljne milijone. Bogastva industrialcev in vojnih dobičkarjev so rasla, delavci pa so izgubljali svobodščine v imenu "varnosti dežele". Nekateri liberalne tradicije so bile v tej atmosferi iztrebljene skoro popolnoma; npr. Združene države so prenehale biti zatočišče preganjanih. Dolgo dobo so dobili v njih zavetje vsi, ki so se v drugih državah borili za svobodo in bili potem izgnani, ali pa so se umaknili ječi in nasilni smrti. V povojni dobi so vrata te republike takim ljudem zaprta, in odprta plutokratom in aristokratom ter predstavnikom reakcije sploh.

Svoboda tiska, govora in zborovanja je bila med vojno odpravljena, in še danes ni vrnjena v obliki kakor smo jo poznali v predvojni dobi. Legislature posameznih držav so hitele sprejemati takozvane protisindikalistične zakone in druge odredbe, s katerimi so omejile osebno svobodo. Prej omenjeni zakon se uporablja izključno proti radikalnemu delavstvu, oziroma proti njegovim organizacijam. V vojni histeriji delavstvo ni opazilo, kako mu izmikajo tla pod nogami, in strokovne organizacije niso prav nič protestirale. Tudi ako ne bi bilo drugih, dokazuje že to dejstvo buržoazno ideologijo ameriškega delavstva, in nič ni čudnega, ako so njegove strokovne organizacije po vojni nazadovale, ako so izgubile mnogo utrd, in se morajo boriti da ohranijo še vsaj to kar imajo.

Psihologično je bilo ameriško delavstvo v takem razpoloženju (je več ali manj še danes), da si boljšega tudi najbolj zagrizen plutokrat ni mogel želeti. Ruska revolucija je ameriško reakcijo ne le posadila še trdnjše v sedlo, ampak ji je tudi podaljšala življenje. Germanski strah se je spremenil v rdečega, v strah pred revolucijo, za kar je imelo v prvi vrsti zaslugo ne toliko tista peščica ameriških podzemskih komunistov s svojimi proklamacijami, pač pa kapitalistično časopisje z justičnim departmentom na čelu, katero je pridno eksploitalo "rdeči strah", ga inspiriralo in širilo. Rzne detektivske agencije so ga s pomočjo svojih agentov provokatorjev negovale umetno, kar je imelo svoj izraz v raznih "odkritjih" zarot, zborovanj in sestankov.

Kapitalistični strategiji se je načrt dobro posrečil. Obrnili so pozornost ljudstva od socialnih problemov

na druge stvari, navdale so ga s strahom pred "revolucijo" in "boljševikom", korporacije pa so si delile lepe dividende. Kapitalizem je omanil ljudske mase prvih z ekonomsko prosperiteto, in drugič, s strašilom boljševizma, ga oropal nekaterih ustavno zajamčenih svobodščin, uničil socialistično gibanje in pokret radikalnega delavstva sploh, oslabil unije in pri tem razširil brezmejno izkoriščanje.

Svojo lojalnost ameriškemu kapitalizmu je strokovno organizirano delavstvo že drago plačalo. Predsednik Wilson še ni bil nazaj iz versailske mirovne konference, ko se je pričela gonja proti unijam povsod kjer so imele kaj zaslombe in je kapitalizem razvil na celi črti boj za odprto delavnico. A. D. F. z Gompersom na čalu je protestirala in dopovedovala, da ameriško delavstvo ni zaslužio takega plačila za svojo lojalnost, toda industrialci in vladni faktorji so bili gluhi za očitke, pomnožili pa so svoje aktivnosti za uničenje unij, in trgovske komore so jim pomagale, kjer in kolikor so mogle. Prvi večji spopad je prišel s stavko jeklarskega delavstva l. 1919, v katerem je zmagal pokojni Gary, načelnik trusta in glavar gibanja za odprto delavnico. Drugi večji spopad je sledil v klavniški industriji, zopet s popolno zmago kapitalističnih interesov. V tem času je bilo delavstvo tepeno tudi v tekstilni industriji tekom znane stavke v Lawrence, Mass. spomladi 1919, kakor tudi leto pozneje. Zadnja stavka delavstva tekstilne industrije v Passaicu, N. J., tudi ne beleži nobene odločilne zmage, dasi je bila ena najdalgotrajnejših in je vzbudila v javnosti veliko zanimanja in pozornosti. L. 1922 se je zaneslo bitko za odprto delavnico v premogokopno industrijo, v kateri je boj skozi zadnjih par let najhujši. Stavka, ki se je začela 1. aprila 1927, je bila v nekaterih krajih končana, npr. v Illinoisu, v začetku oktobra. V Pennsylvaniji in Ohiju pa so se nekatere družbe zaklele bojevati se proti organiziranim premogarjem naprej in v tej borbi so se zatele k vsem mogočim sredstvom. Tako se je ta stavka premogarjev razvila v tragedijo, v kateri zadnje dejanje še ni odigrano.

Po dolgi stavki železniškega delavstva (v železniških delavnicah) je bila končno unija tudi tukaj premagana, največ radi nesodelovanja sorodnih strok. Medtem ko so delavci, zaposleni v železniških delavnicah, stavkali, so železničarji delali in pripomogli zaeno z vladnimi organi streti napore svojih bratov. Izmed vseh organizacij je bila v borbi proti odprti delavnici do l. 1922 edino premogarska zmagovita, a danes je unija premogarjev na poljih mehkega premoga v nekaterih revirjih že do malega uničena in v tekoči bitki se trudi, da ohrani svoje naskakovane postojanke.

Indirektna taktika za uničenje unij, zapopadena v borbi za odprto delavnico in v ustanavljanju kompanijskih unij, je zelo učinkovita, ker je prikrita v namenu, deluje pod dobrim in sposobnim vodstvom lakajev kapitalizma, in unijskemu delavstvu daje le malokdaj priložnost za odprt boj. Taktika kapitalistov je taka, da neuko delavstvo sploh ne more zapopasti njenega pravega namena. In ker so sredstva unije v primeri s kapitalističnimi manjša, ima kapitalistična taktika v teh okolščinah prvenstvo. Kompanije izdajajo za svoje delavce dobro urejevane liste — take, ki pri masi vlečejo. V njih je poviševana kompanijska unija, ako jo ima, njen zavarovalninski sistem, penzije in podobne "izboljšave". Delavci čitajo list, čitajo plakate na steni in poslušajo govore v delavnici, in polagoma prihaja

v nje prepričanje, da je kompanija "dobra", da skrbi za svoje delavce in da jim pusti mnogo svobode, jim preskrbuje zabavo, prodaja jim delnice, ustanavlja jim prodajalne, v katerih dobe potrebščine baje ceneje kot v drugih trgovinah, organizira jim razne sportne klube, med odmori jim igra godba, imajo plese itd. itd.

Buržoazna ideologija delavstva ne more biti kos kapitalistični agresivnosti, zato je naravno, da unije izgubljajo in da so baš one krive za oslabitev delavskega političnega gibanja do impotence. Ameriški kapitalizem je na svoj način progresiven, ne drži se starih tradicij, ako dobi kaj novega kar je zanj boljše, sprejme, in zna se prilagoditi, medtem ko so unije v bistvu enake kakor pred desetletji, krčevito se drže starih metod in razglašajo svoje politično stališče kakor kakšno svetost.

Preobrat med ameriško delavstvo mora priti. Vprašanje je le, kaj ga bo pospešilo, in kedaj pride. Pri tem pa je resnična ena resnica. Predno bo moglo ameriško delavstvo napredovati, bo moralo osvojiti socialistični program in zavreči stare, izrabljene metode. Socialistična ideologija mu bo dala življenje in s tem moč, kakršna mu je v borbi proti kapitalizmu potrebna.

Velika unijska "zmaga"

V New Yorku se A. F. of L. trudi organizirati delavce, ki so vposljeni v vlakih in na postajah podzemске in nadulčne železnice. Kompanija je smatrala to prizadevanje unije za umešavanje v svoje notranje zadeve ter se je pritožila sodišču. Sodnik, ki je vodil zaslišavanje, je uniji prepovedal njeno organizacijsko delo med temi delavci. Predsednik Green in drugi so ostrmeli: "Kaj, celo agitacija nam bo prepovedana? Kaj nam še preostane, če ne bomo smeli prigovarjati delavcem, da se naj organizirajo?" Unija se je pritožila na višje sodišče, ki se je izreklo nji v prilog. In to je tista "zmaga". Kompanija bo gnala zadevo naprej na najvišjo instanco, kakor store to kompanije povsod, kadar se bore proti uniji. To povzroča unijam velike stroške. Omenjena newyorška družba ima v aplikacijah za službo med drugimi tudi klavzulo, s katero se delavec obveže, da ne bo član unije dokler bo v službi. Razumljivo je, da se delavec "obveže". Delati mora, ker bi drugače ne bilo jela, in delo vzame pač tam kjer ga dobi. Podpiše tisto klavzulo v veri, da jo bo držal če ne bo šlo drugače, in da jo prelomi, če se bo dalo.

Da se družba trudi preprečiti organiziranje svojih delavcev, je razumljivo. Težje razumljivo je, da se dobe sodniki ki ji pri tem pomagajo. Kadar pa se pripeti, da se najde sodnika ki se izreče proti sodnim prepovedim v prid kompanij, se unijski voditelji vsele kot da so izvojevali bogzna kakšno bitko. Kdo pravzaprav je sodnik, ako ne služabnik ljudstva? Mar ni njegova dolžnost braniti interese onih, ki delajo, pred napadi izkoriščevalnih profitarjev? Seveda je! Tisti newyorški sodnik, ki se je izrekel proti prvotni sodni prepovedi v tem slučaju, je torej izvršil nič več kot svojo dolžnost. Pa je toliko veselja v vrstah A.D.F. To, čemur oni pravijo zmaga, ni nobena zmaga. Če ameriško delavstvo hoče zmage, se mora temeljito odreči taktiki kot jo zastopa vodstvo A.D.F. in kar se tega tiče, tudi članstvo, ter se oprijeti one, ki jo propagira socialistična stranka.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

O KANSAŠKI KONFERENCI J.S.Z. TER DRUGEM.

Na konferenci JSZ. dne 19. februarja v Arma Moose Hall so bili zastopani štirje klubi in pet društev. Poleg teh je bilo navzočih večje število sodrugov in somišljenikov. Poset je bil torej jako dober. Predsedoval je s. Fr. Rugelj iz Radleyja. — Prisoten je bil tudi tajnik socialistične stranke države Kansas s. Ross Magill iz Garnetta, ki je poročal o rezultatu svojega agitacijskega potovanja po Kansasu. Dosegel je mnogo večji uspeh kakor ga je pričakoval. Bivši člani se zopet vračajo v stranko in ji obljubujejo pomoč v agitaciji. V državne urade bo stranka nominirala popolno listo kandidatov, in s. Magill je apeliral na naše sodruge, da v ta namen store kolikor morejo in da prevzamejo tudi nekaj kandidatur. Konferenca je zaključila, da bomo storili kolikor mogoče.

S. Magill je govoril obenem o težkočah, ki jih imamo sedaj v agitaciji. Republikanska in demokratska stranka imata milijone, s katerimi razpolagajo njuni politični v kampanjah, pri nas pa smo v zagatah celo za kampanjske letake. Potrebno je, da se v tej kampanji potrudimo ter nabereimo potrebno število podpisov na nominacijske peticije.

Na tem zborovanju smo razpravljali tudi o možnosti, da nominiramo kandidate v urade okraja Crawford. Izvoljen je bil poseben odbor, ki ima nalogo pronajti vse potrebno. Razpravljali smo nadalje o potih in načinih kako čimbolj pojačati naše klube in ustanoviti nove v naselbinah katere jih še nimajo.

Drugi dan zvečer sva s sod. Magillom šla v Mulberry in naletela na lepo število somišljenikov socialistične stranke, ki so bili pred leti v vrstah njenih vodilnih članov v tem okrožju. Npr., Roy Stanton, ki je sedaj mestni odbornik (councilman), A. A. Hooks itd. Pristopili so zopet v stranko in obljubili svojo pomoč v agitaciji da postane v tem okraju in v Kansasu zopet kar je bila nekoč.

Razmere v tem premogokopnem okrožju so za delavce in s tem tudi za vse druge jako slabe. Več rogov je zaprtih še od lanskega leta, nekatere zapirajo sedaj, eni pa obratujejo le po par dni v tednu.

Dne 18. feb. je po pardnevni boleznii umrla za pljučnico soproga sod. Antona Marna na Breezy Hill. Bila je zavedna delavska žena, v kar sem se prepričal vselej, kadar sem prišel k njim po naročnino za "Proletarca". Zapušča soproga in štiri otroke. Sodrugu Marnu naše globoko sožalje. A. Šular.

KAŽIPOT V WEST PARK.

Tistim, ki nameravajo posetiti zborovanje Ohijske konference dne 4. marca, ali pa igra na predvečer, naj služi v navodilo kako priti v West Park sledeči kažipot: Tja pridete z ulično železnico, ako vzamete Lorain karo do W. 117. ceste, ali pa z Rocky River Drive karo ravno do te ceste. Na W. 117. ulici vzamete bus, ki vozi v naselbino West Park vsake pol ure. Na ulični železnici vzemite transfer za bus. Voznina s transferjem na busu stane tri cente, brez transferja pa deset centov.

Tajnik Konference.

RAZNO IZ WAUKEGANA.

WAUKEGAN, IL. — Na sejah klubov in društev večkrat kdo vpraša, kaj je izobraževalna akcija in kaj je njen namen. Eden ali drugi pojasnjuje na vprašanja, ali če nima splošnega in notranjega upogleda, mu je težko dati zadovoljiv odgovor. V svrhu, da pride z ozirom na ustanovo Izobraževalne akcije med naše ljudstvo čimveč jasnosti, priredi klub št. 45 JSZ. v soboto 3. marca ob 8. zvečer v spodnji veliki dvorani Slov. narodnega doma predavanje o predmetu "Pomen Izobraževalne akcije J.S.Z." Predavatelj bo s. Frank Zaitz, urednik "Proletarca". Vabimo članstvo društev in klubov, da pride na to predavanje v čimvečjem številu.

Ker že pišem, bom omenila na kratko, da ne bo preveč v nadlego uredniku, nekaj stvari o tukajšnjih razmerah, kar bo javnost mogoče zanimalo.

Dasi je društveno in družabno življenje v Waukeganu-North Chicagu precej živahno, se v listih le malo čuje o njemu. Ako se ozremo proti eni strani, vidimo napetost, kot da se bliža konec sveta, na drugi pa se opazi ravno nasprotno. Če se bi mogli otresti bolezni, ki ji pravimo *osebnost*, bi se ne dogajale stvari ki niso častne in so napredku naselbine škodljive.

Zelo vzrujeni so nekateri duhovi okrog Slov. Nar. Doma. Tu pa tam se sliši, kako kdo zarentači: "Pro . . . socialisti . . . — vse hočejo komandirati!" Ampak ta je prazna. Odločuje večina. Dolar pa je enako vreden, če ga daš ti ali pa socialist. Vzlic gotovim neprilikam je vendar resnica, da naselbina napreduje. Dolg S.N.D. se manjša in bo kmalu izbrisan. S tem se otresemo bremena. Tudi seje delničarjev pokazujejo, da bo Dom kmalu plačan. Delničarji in delničarke se zavedajo, da Dom ni bil zgrajen na "bizniški podlagi" pač pa v namenu, da služi kulturnim in socialnim potrebam naselbine. Meseca decembra je seja delničarjev zaključila dati dvorano štirikrat na leto prosto najemnine za priredbe v izobraževalne svrhe (vsa čast dotičniku, ki je to predlagal, in seji, ki je predlog sprejela). Dvorana je bila dana brezplačno tudi prirediteljem veselice v pomoč stavkujočih premogarjev. Brezplačno dobi dvorano nadalje odbor, ki prireja Vilharjevo slavnost, katere prebitek je namenjen za Vilharjev spomenik. Vršila se bo 29. aprila. Natančneje je o tem poročal Matija Pogorelec. Umevno, da taki sklepi nekaterim niso povolji, toda so popolnoma na mestu. Čas bo pripomogel, da ne bo treba vedno toliko gmotnih žrtev in tedaj bomo storili na polju prosvetnega dela lahko mnogo več kot doslej.

Kaj pa Slovenska narodna čitalnica, — ki je odsek S. N. Doma? Dne 29. jan., ko sem bila na priredbi kluba št. 1 v Chicagu, me je vprašal neki rojak, če je res, da je S. N. Čitalnica popolnoma zaspala. Čudila sem se vprašanju, pa tudi ne, kajti govornice so le govornice. Bo pa dobro, če delovanje Čitalnice nekoliko opišem. V prošlem letu je imela pet priredb in njeni čisti dohodki so znašali \$510.66. S. N. Domu je darovala \$256.56 in februarja to leto zopet \$100. Na velikončno nedeljo v aprilu ima koncert, katerega prebitek gre za S.N.D. Naj tu še omenim, da dela z njo tudi Mladinska čitalnica. Meseca maja bo vprizorjena komedija "Trije tički". Kaj več o teh priredbah pozneje. Rojaki v tej naselbini imajo sedaj zelo lepo priliko za

pristop v Čitalnico. Pristopnina je znižana z \$1.25 na 25c za dobo šest mesecev — to je od marca do avgusta. Čitalnične seje se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v njenih prostorih. Ima veliko zbirko raznih knjig ter listov, ki so na razpolago članstvu.

Ker vlada med nami tudi precejšnje zanimanje za akcijo v pomoč stavkarjem, bom omenila tukajšnje žensko društvo št. 119 SNPJ., katero se je zelo zavzelo za to stvar. Decembra p. leto je izvolilo odbor štirih članic, ki so imele nalogo zbirati podporo za stavkarje. Izvoljene so bile Helena Jereb, Nežika Celarec, Josie Kozina in Frances Zakovšek. Izvršile so veliko delo, ki zasluži priznanje. Članice, pokazale ste, da se zavdate težkega položja, v katerem so stavkujoči premarjari in ste se potrudile, da jim pomagata. Vse priznanje tudi darovalcem ter drugim, ki sodelujejo v pomožni akciji, da je naša naselbina v tem oziru ena med prvimi. Tu pa tam se čuje kaka zbadljivka: "Ne bom nič dal, so samo socialisti hvaljeni." To ni resnica. Zahvala in priznanje dobe vsi, ki pomagajo. A vedeti moramo, da je žrtev tistih, ki gredo od hiše do hiše večer za večerom in dan za dnem veliko večja. Ne smemo se prenehljati v besedah; vsakdo naj rajše premisli besedo, predno jo izreče, pa bo manj slabih opazk in vsled tega manj zamer. Zdi se mi, da me urednik opominja, naj za enkrat neham. Pa brez zamere.

Anna Mahnich.

VELIKA UDELEŽBA NA MOLEKOVEM PREDAVANJU V SHEBOYGANU.

SHEBOYGAN, WIS. — V nedeljo 26. feb. smo imeli zelo dobro obiskano predavanje, katerega je priredil tukajšnji klub št. 235 JSZ. Predsedoval je s. John Suppanchick, ki je v kratkih besedah povedal pomen predavaj in dejal, da so društva in klubi, včlanjeni v Izobraževalni akciji JSZ., že dolgo želeli, da se prične s predavanji tudi v naši naselbini. Govoril je o potrebi delavske izobrazbe in rekel, da delujejo zanjo posebno socialistični klubi kolikor mogoče, in sicer za izobrazbo, kakršna je delavstvu potrebna. Nato je predstavil s. Ivana Moleka iz Chicaga, ki je predaval o predmetu, "Kaj bi morali delavci vedeti". Govoril je nad eno uro. Navzoči so z vso paznostjo sledili njegovim izvajanjem. Predavatelj je posegel daleč nazaj v zgodovino in pokazal, kako se je človek razvijal umsko in telesno; govoril je o nasprotnikih napredka v prošlosti in o današnjih ter o stremljenju človeka po znanju, ki je premagalo vse ovire in jih bo tudi v bodoče.

Prisotnih je bilo okrog 200 ljudi, kar je za našo naselbino veliko število. Vstopnina je bila prosta vsem članom društev Izobraževalne akcije. Upamo da nam bo ta ustanova nudila še več podobnih poljudno znanstvenih predavanj, in to željo je izrekel po tem predavanju marsikakšen udeleženeec. — *Poročevalec.*

VAŽNO ZA ČLANSTVO KLUBA ŠT. 178 J.S.Z.

LATROBE, PA. — V nedeljo 11. marca ob 1. popoldne bo seja kluba št. 178 JSZ. Udeležite se je polnoštevilno. Glasovali bomo, kdo naj bodo pennsylvanski delegatje socialistične stranke na nominacijski konvenciji meseca aprila v New Yorku. Nadalje bomo imeli razne razprave, ob enem pa bomo morali tudi kaj ukreniti v korist klubove blagajne, kajti od zunaj je prazna, od znotraj jo pa nič ni. Sodrugi, požurimo se, da bomo včasih tudi mi zastopani v rubriki "Priredbe klubov J. S. Z." — *Mary Fradel.*

SPOR V OHIJU RADI DELITVE PODPOR STAVKARJEM. — POROČILO S SEPIČEVE KONFERENCE V BELLAIRU.

Na konferenci JSZ. dne 5. sept. 1927 v Blaine, O., se je mnogo razpravljalo o položaju med stavkujočimi premarjari v vzhodnem Ohiju in o pomožni akciji. Zastopanih je bilo sedem naselbin tega okrožja, posamezni udeleženci pa so prišli iz vseh. Tedaj je bil prvič izvoljen pomožni odbor, ki je imel nalogo zbirati in deliti podporo stavkarjem. V njemu so bili Nace Žlemberger, Albina Kravanja, Joe Snoy, John Kocjančič, Leopold Plahuta, John Mauri, Andy Zlatoper, Leon Bregar, Frank Germ in Anton Bradley. Ti so med seboj izvolili Žlembergerja za predsednika odbora. Prvo podporo je izročilo poverjeništvu JRZ. v znesku \$300.

Naslednja konferenca se je vršila na Novega leta dan 1928 v Bridgeportu. Navzočih je bil okrog trideset zastopnikov ter nekaj gostov iz raznih naselbin. Izmed važnih točk dnevnega reda je bila tudi razprava o pomožni akciji za premarjare. V pomožni odbor so bili zvoljeni večinoma isti kot preje, in sicer: N. Žlemberger, predsednik; Jos. Snoy, tajnik. Odborniki: N. Žlemberger in Val. Kobler, Glencoe; Fr. Garm in Louis Androina, Blaine; John Mauri in Leo Plahuta, Neffs; Leo Bregar in Andy Zlatoper, Maynard; Joe Snoy in John Vovko, Bridgeport.

Iz tega je razvidno, da je naše delavstvo že pred meseci izpopolnjevalo svojo organizacijo ter predvidevalo, da bo vsled dolgotrajne stavke rudarjem potrebna izdatna pomoč, ki jo bomo morali nekje dobiti.

Ta akcija pa ni ugajala onim, ki se zbirajo okrog Mr. F. Sepiča v Neffsu. Čitateljem je znano, da je to tisti Sepič, ki je sprejel tajništvo Chas. Novakovega "Progresivnega bloka", katerega je ustanovil na waukeganski konvenciji SNPJ. Ko je začela SNPJ. s pomožno akcijo za stavkarje in ko so se začele kolekte in priredbe v pomoč bednim rudarjem in njihovim družinam, so bili še mirni. Ko so spoznali, da postaja sentiment med našim delavstvom za "kolekto" ugoden, so hitro organizirali v Pittsburgu nekakšen relief ter razposlali pisma društvam SNPJ. in menda tudi drugim jugoslovanskim podpornim organizacijam. Ko je potem predsednik SNPJ. V. Cainkar društva svaril, naj ne zaupajo svojih prispevkov vsakemu ki jim pošilja prošnje, če niso uverjeni da je odbor ki prosi zanesljiv, in jim priporočil, da naj jih pošljejo uradu SNPJ., ki jih bo pošteno razdelil, so ga začeli napadati, da se je zvezal z baroni proti stavkarjem.

V vzhodnem Ohiju so začeli pod vodstvom Mr. Sepiča z gonjo proti N. Žlembergerju in imenovanemu odboru pisarili so v Chicagu in se trudili očrnuti posebno Žlembergerja ter ob enem delati vtis, da odbor pri delitvi podpore zapostavlja Hrvate. Ob enem so pošiljali napadalne in blatilne dopise v Radnika in Delavca. Slednjemu so dali sedaj v priobčitev tudi korespondenco.

Sepič in njegovi pristaši so šli še dalje. Sklicali so "konferenco" društev SNPJ., ki se je vršila 22. feb. v Bellaire. Zastopanih je bilo 9 društev iz stavkovnega okrožja v Ohiju in štiri iz West Virginije, kjer niso na stavki, podporo pa bi vsled malega zaslužka, ali pa vsled brezposelnosti vendarle potrebovali. . . . Večja društva SNPJ., v katerih je v večini slovensko članstvo, niso bila zastopana. Odzvala so se le ona, v katerih je zmagala Sepičeva "poteza". Prišli so skupaj ljudje njegovih misli in začeli zborovati. Vse je šlo

gladko nekaj časa. Tedaj pa se pojavi med vratni Nace Žlemberger in še nekaj drugih, in prejšnji zborovalci so postali nervozni. Mislili so, da bodo sami med seboj. Predsedoval je seveda Sepič. Prečitati je imel dnevni red kot pripravljen, ali vsled "nepovabljenih" članov ga je nekaj pri čitanju cenzuriral, v kar ga je opozoril tudi eden hrvatski član. Sepič je odvrnil, da ni umestno vsega prečitati . . . Nekdo je predlagal, da naj imajo pravico govora samo delegatje. Na ta način bi govorili le Sepičevi ljudje, ker druga društva niso bila zastopana. Tedaj pa se priglasi za besedo "stari Nace", ki je vprašal, kdo je to konferenco sklical in čemu se je ni naznanilo v Prosveti. Zahteval je, da se mu da besedo kadar bo vprašal zanjo, in v tem smislu so potem sprejeli predlog. Z razpravo so začeli, da se podpora pod Žlembergerjevim vodstvom ne deli prav, ker prezira Hrvate. Sepič je argumentiral, da ne bi smela tista konferenca JSZ. imeti nič zraven, in da bi Cainkar ne smel pooblastiti za jednotinega zaupnika Naceta, in tako je povedal vsaki svoje.

Nato je dobil besedo Žlemberger, ki je prišel da pove svoje iz oči v oči, in rekel je, da bo govoril zelo na glas, ne smejo pa misliti, da je vsled tega na koga jezen. Povedal je iz zapisnikov sej gl. odbora SNPJ., da je imela SNPJ. že pred stavko v načrtu pomožno akcijo ter dovolila v podporo stavkarjem precejšnjo vsoto; povedal je, kako se je naše delavstvo zavzelo za pomoč rudarjem brez da bi pomožno akcijo izrabili za kakšno propagando, ali da bi se na njen račun vposlilo kake brezposelne agitatorje večnih "reliefov". Ko so torej naši zavedni delavci v vzhodnem Ohiju konferirali med seboj, se skupina, katera je sklicala to zborovanje, ni zganila. Socialisti so pokazali toliko nesebičnosti in dobre volje, da bi jo več ne mogli. Vsled tega jih tu kritizirate, zato ker vi niste ničesar podvzeli in pa zato, ker ni bila podpora poslana vam, da bi žnjo razpolagali, je argumentiral Žlemberger.

Nace jim je povedal razložno, da naš pomožni odbor ne zapostavlja hrvatskih rudarjev, toda naj vendar ti kritiki razumejo, da je podpora, kolikor je zbrana med nami, skoro vsa od slovenskih delavcev, in da kar jo zbrane med hrvatskim, je poslana večinoma na gotov relief. Če jo tisti relief ne da hrvatskim rudarjem, ni krivda našega odbora, je rekel Nace. Bral jim je levite, ker so napadali v listih Cainkarja ter ga proglašali za stavkokaza, zato ker je hotel da gre denar, nabran med našim delavstvom za stavkarje, ne pa za "upravne" stroške in plače članov reliefa. Čemu ne kritizirate tiste svoje ljudi, ki so krivi, da ne dobite podpore, namesto da zmerjate nas, ki se trudimo pomagati rudarjem, je rezal zrak Nacetov vprašaj. Priševki od strani SNPJ. se razdele proporcno vsem potrebnim članom neglede na narodnost.

Tako je Nace s svojim nastopom spremenil to konferenco v vse kaj drugega kakor pa so nekateri mislili da bo. Prečitano je bilo pismo Jos. Snoya iz Bridgeporta, naslovljeno Mariji Dernač v Neffsu. Pismo je napravilo vtis, da je preostro, četudi je razumljivo, da so Snoya izzivali namesto da bi mu šli na roke pri njegovem delu. Sepič je izjavil, da bodo poskrbeli za priobčitev Snoyevega pisma. Sklicatelji so bili deležni potem nekaj kritike še od Černeta iz Banocka, O., in Omerze iz Moundsvilla, W. Va.

Prejšnja sovražnost proti Nacetu se je na tej seji polagoma spremenila v prijaznost, in Sepič ga je zagotavljal, da nihče ne dvomi v njegovo poštenost, ne ugaja pa jim, ker po njihovem mnenju ne deli pravilno podpore.

Nato so sprejeli predlog, da mora podpora kolikor jo da SNPJ. biti poslana društvenim tajnikom, a so ga zrušili ter sprejeli drugega, da naj se izvoli odbor sedmih članov, ki bo sprejemal ter delil podporo. Ker so tvorili to zborovanje večinoma hrvatski člani, so se trudili, da dobe v odbor tudi nekaj Slovencev iz "strategičnih" motivov. Ali slovenski člani niso prišli za vado in so hoteli demonstrativno oditi, češ, mi imamo odbor, kateremu zaupamo in je reprezentativen. Tedaj so porušili ta predlog ter sprejeli zopet prvotnega, da mora gl. predsednik pošiljati podporo društvenim tajnikom, da jo oni dele.

Žlemberger jim je v zaključnem govoru dejal, da je lahko ukazovati kako naj kdo podporo deli in komu naj se jo pošilja, težje pa je onim, ki delujejo po naselbinah da dobe rudarji podporo. Zaupanje bo imel pri njih tisti odbor, ki je nastal zato da stavkarje v potrebi podpira, ne pa oni, ki se ustanovlja vsled nagajivosti in strankarstva. Ko se je zdelo članom ki se niso strinjali z nameni radi katerih je bila sklicana ta seja zadosti razprave, so odšli ne da bi čakali do konca zborovanja.

Mnenje našega delavstva v tem kraju je, da so za nesporazum in za to čudno stanje odgovorni tisti, ki se puste da jih izrablja Bartulovič, namesto da bi sodelovali v poštemem boju za poštene rudarske zahteve. Hrvatski rudarji se morajo boriti v enako težkih okolščinah kakor slovenski in drugi, in ker so nam bratje kot delavci in po narodnosti, ne bi smeli pustiti, da jih razni pustolovci izrabljajo za svoja "manevriranja" in strategije.

Opazovalec.

OLD TIMER O PUEBLSKIH HOMATIJAH.

PUEBLO, COLO. — Zadnjič je Šumina zelo zašumel in ko se je vsled šumenja šibil, se mu je zazdelo, da so se začele meni tresti hlače. Zagledal je potem tudi \$50,000, in videl je tudi vreče, v katerih jih je odnesel ljubljanski Tone onokraj morja. Tako piha naš Šumina semintja in trdi to in ono. Meni pa se hlače še ne tresejo in se mi od šumenja Šumine tudi ne bodo. Toliko moči je še v meni in ne bom se opiral ob palico ali ob ograjo, kadar ga srečam.

Fara lepo uspeva. Ne gre ji vse gladko, a vendar lepše kakor naprednjakom. Morda ji v Pueblu božji blagoslov več koristi kot v Jolietu, v Sheboyganu in v gl. odboru KSKJ.

Kako še kaj naš znanec Pepe s pipcem, bo kdo vprašal. Je čil fant, še vedno zelo "radikalen" in se na vso moč bori, da strmoglavi kapitalistični ekonomski red v SNPJ. V ta namen se trudi, da vrže kapitalistične glavne odbornike in potem proglašuje v nji diktaturo proletarskega članstva. Pepe je torej zelo busy. Zadnjič se je silno potrudil, da je društvo "Orel" št. 21 SNPJ. sklenilo poslati vsoto \$100, ki jo je dalo v pomoč stavkarjem, nekemu pittsburškemu reliefu namesto gl. uradu SNPJ. To pa je tako: Glavni odbor je nepošten, zato tudi deli tisočake, zato uvaja cenzuro, zato noče prenesti vsakega udarca, ki prileti od tega ali onega Pepeta.

Glavnemu uradu je bila torej izrečena nezaupnica in pepe je svoj oguljeni pipec dvignil zelo visoko. Ker pa niso vsi člani njegovega mnjenja, so rekli: To ne gre. Ni častno, da bi društvo "Orel" ostalo omadeževano v javnosti. Sklenili so sklicati izredno sejo, kar so storili, vse lepo po pravilih. Zelo preudarno so tukaj nastopile članice. Dne 19. feb. se je vršila izredna seja, na katero je prišlo 40 članov in članic. Generalu s pipcem ta poteza ni bila po volji in je s svojimi

pristaši napel vse sile, da sejo prepreči. A ni bilo mogoče. Z veliko večino je bil potem porušen prejšnji sklep, in z veliko večino je društvo zaključilo, da se vsoto pošlje gl. odboru z navodliom, koliko naj gre v podporo rudarjem v tej ali oni državi. Šundra je bilo mnogo, a končno je zavladal vzlic napeti situaciji red in domovina je rešena.

Nekdo je dopovedoval, da je glavni odbor zaupal "Orlu" v času ko smo bili prizadeti po povodnji \$2,400, da jih razdeli med prizadete rojake. Mi pa ne bi zaupali temu odboru niti \$100? Pepe ni mogel nikamor in upam, da se spametuje, kajti drugače zagazi tako globoko, da se več ne izkoplje. Če bo odvrigel sovrašтво in postal tak član kakor je pisal enkrat preteklo leto o njemu neki kritik, pa bova tudi midva prijatelja.

Po seji se je primerilo, de je nekdo vpil: "Žuti, žuti, prokleti žuti!" Prijatelj, ti si bil pri Bartuloviču v šoli! Nekdo od "komunista" je psoval nekega člana s skebom. Dobil je ukor.

Tako se torej "imamo" v Pueblu. Narode mili, ne pusti, da bi se igrali s tabo nepoznani "leadri" in te begali s svojimi čenčami. In če bo "Orel" pazil da ostane pri večini kakršno je imel zadnjič, pa bo "Orel".

Kot vidite, se oglašam poredkoma, zato da "ne bo toliko preprirov". Če bi moj molk pomagal k pomirjenju duhov, pa utihnem, da se bi mi celo žena čudila.

Old Timer.

"POROČNA NOČ" V CANONSBURGU.

CANONSBURG, PA. — Na našem odru bo v nedeljo 4. marca ob 2:30 popoldne vprizorjena socialna drama "Poročna noč", katere avtor je s. Ivan Molek. Na sporedu so tudi deklamacije in druge točke. Oporjemo vas na naš oglas v tej številki.

BOGAT PROGRAM PRIHODNJEGA KONCERTA ZBORA "LIRA".

CHICAGO, ILL. — Ena novost na prihodnjem koncertu pevskega zbora "Lira", ki bo v nedeljo 25. marca ob 3. popoldne v dvorani SNPJ., bo izvajanje opernega komada "Gaisha". Zbor nastopi v tej točki v kostumih. Izmed raznih slovenskih pesmi, ki jih bo pela "Lira", omenjam sedaj samo "Poljske rože", več o celotnem sporedu pa povemo v prihodnjih številkah. To pot bo nastopil na "Lirinem" koncertu tudi hrvatski pevski zbor "Zora", ki slovi za enega najboljših jugoslovanskih zborov. Udeleženci prejšnjih par "Lirinih" koncertov se gotovo še spominjajo poljskega zbora, ki je s svojim nastopom vse očaral. Čuli ga bomo zopet 25. marca. Sodelovanje v programu je obljubil tudi slovenski pevski zbor "Slovan", nadalje srbski zbor "Branko Radičević", ostali pa bodo navedeni v prihodnjem poročilu.

Vstopnina je samo 50c, pri blagajni pa 75c. Naba-vite si vstopnice v predprodaji. Opozorite na ta koncert svoje znance in prijatelje, prvič zato, ker bo koncert dober, in drugič, ker "Lira" zasluži naklonjenost slovenskega občinstva. — A. B.

Akcija za dom J. S. Z.

Seja kluba št. 1 je dne 24. feb. zaključila, da klub prispeva nadaljnih \$500 v stavbinski fond JSZ. za svoje delnice. Dosedaj je vplačal, vključivši to vsoto, \$3,500. Obvezal se je, da plača še \$1,500, torej skupaj \$5,000.

S. Donald J. Lotrich je vzel še eno delnico, da jih ima sedaj štiri. Fr. S. Tauchar je tudi vzel še eno. Fr. Alesh je na svojo obveznost vplačal \$30; vzel je takoj v začetku štiri delnice.

Agitacijski odbor upa, da bo marčno poročilo še boljše kakor februarško, ker se bo ta mesec lotil dela z novo energijo. — A. O.

Avtomobilska žetev meseca januarja

V 76. večjih ameriških mestih je bilo meseca januarja to leto ubitih v avtomobilskih nezgodah 528 oseb, v istem času leto poprej pa 469. Število smrtnih ponesrečb je torej naraslo za 59.

Fond v podporo stavkujočim premogarjem.

III. izkaz.

Tajništvu J.S.Z. so bile od zadnjega izkaza poslane še sledeče vsote:

San Francisco, Calif.: Joseph Koenig, 90c.

Nokomía, Ill.: Prebitek veselice prirejene od so-druginj kluba št. 128, J.S.Z., \$120.00.

Springfield, Ill.: Frank Čemažar, prebitek od veselice, \$17.40.

Forest City, Pa.: Klub št. 10, J.S.Z. \$10.00.

Chicago, Ill.: Klub št. 20, (srbski) J.S.Z., \$35.37.

Skupaj \$183.67, prejšnji izkaz \$97.00, skupaj do 27. feb. 1928 \$280.67.

Obleko, obuvala itd., za stavkujoče premogarje v Peni in vzhodnem Ohío so prispevali ter nabrali še sledeči posamezniki:

Chicago, Ill.: George Shustarich in Frank S. Tauchar; sodruga Lalich in Nastich od srbskega kluba, nabrala med svojimi rojaki precejšno količino obleke in denarja kot že izkazano zgoraj.

Tajništvo J.S.Z.

PREDAVANJE V SOBOTO 3. MARCA V WAUKEGANU.

V soboto 3. marca ob 8. zvečer bo v spodnji veliki dvorani Slovenskega narodnega doma predaval Frank Zaitz o pomenu Izobraževalne akcije J.S.Z. Predavanje o tem predmetu pri-reja klub št. 45 JSZ. v svrhu, da se članstvo klubov ter društev, ki pripadajo tej ustanovi, seznanj z njenim delom ter nameni. Vstopnina na predavanje prosta.

V nedeljo 4. marca ob 9. dopoldne zborovanje zastopnikov klubov J. S. Z. in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v Jugoslovanskem domu, WEST PARK (v Clevelandu), Ohio.

Pregled dela in financ kluba št. 1, J. S. Z. v letu 1927.

Kakor za vsako organizacijo, tako je dobro tudi za naš klub, da pregleda svoje aktivnosti v prošlem letu. Klub št. 1 je znan kot eden najaktivnejših v Jugoslovanski socialistični zvezi. Deluje ne samo politično, pač pa tudi v drugih ozirih, posebno kar se tiče prosvetnega dela. Skrbi za predavanja, prireja dramske predstave, ima svoj pevski zbor — aktiven je kjerkoli mogoče, kot razvidno iz tega poročila.

V začetku prošlega leta je imel 115 članov in članic, ob koncu leta pa 105, vštveši one, ki so nekoliko zaostali s prispevki. Tekom leta je pristopilo 14 novih članov in članic; od drugih klubov jih je prestopilo 5, od našega k drugim klubom pa trije člani. Odpadlo je tekom leta 16 članov, nekaj ker so odpotovali, drugi vsled mlačnosti ali nerazumevanja našega dela.

Imeti moramo v vidiku, da socialistični klub pridobiva na članstvu le med tistimi delavci, ki se zavdajo pomena delavske politične organizacije; kar je takih, da ne poznajo nalog in namenov naše stranke, so le redki, ki ostanejo člani, kajti treba je, da človek kolikor toliko razume ekonomski razvoj in pozna nekoliko zgodovino, a tudi to še ne zadostuje, kajti da bo dober socialist, mora imeti ideale, stremeti mora po družbi, ki bo nudila blagostanje vsem. Kar je brezbriznežev, nimajo moči, da bi ostali člani. Še manj pa morejo ostati člani taki delavci, ki so prežeti predsodkov proti našemu gibanju.

Klubove aktivnosti se najbolj zrcalijo iz števila priredb, ki jih je imel v prošlem letu. Bilo jih je vsega skupaj dvanajst, in sicer: štiri dramske predstave, dva koncerta, banket, tri domače zabave, piknik in običajna Silvestrova zabava. Dramske predstave so bile: Gerhart Hauptmanova drama "Tkalci" 30. jan.; "Lokalna železnica" in "Family Exit" dne 27. marca; "Njegov jubilej" vprizorjen na dan naše prvomajske proslave in Molekova drama "Poročna noč" dne 16. oktobra. Druge priredbe pa so bile: 9. aprila domača zabava "Save"; 22. maja koncert "Save"; 4. junija klubova domača zabava (za člane ter sodelavce na naših priredbah); 12. julija banket ob priliki poseta s. Antona Kristana; 7. avg. piknik "Save"; 17. sept. domača zabava "Save"; 27. nov. koncert "Save" in 31. dec. Silvestrova zabava. Skupno je posetilo naše priredbe tekom prošlega leta preko 3500 oseb. Aktivno je naš klub sodeloval tudi pri priredbah okrajne organizacije.

Naš dramski odsek je vprizoril dramo "Poročna noč" tudi na priredbi dr. št. 8 SNPJ. v So. Chicagu, pevski odsek pa je nastopil razun na svojih koncertih in klubovih igrah dne 11. aprila na priredbi kluba št. 20 JSZ. (srbski), dne 13. nov. pa v Waukeganu ob priliki konference JSZ. ter na Debsovi spominski slavnosti 20. okt. v Chicagu.

Rednih klubovih sej smo imeli v zadnjem letu 12, pet diskuzijskih večerov ter en shod. Predavanja so bila: dne 25. feb. "Človek in vsemir" (Ivan Molek); dne 25. marca: "Slovenski domovi in socialistični pokret" (Frank S. Tauchar); dne 22. aprila: "O slovenski književnosti" (Ivan Molek); dne 29. aprila "O biologiji" (Dr. Joseph H. Greer) v angleščini; dne 27. maja "Spolna adaptacija in nedostatki monogamičnega zakona" (Ivan Molek); dne 14. julija shod, na katerem je govoril Anton Kristan iz Ljubljane.

Naše aktivnosti so zelo dobro razvidne iz finančnega poročila za leto 1927, ki je sledeče:

Dohodki:

Članarina, pristopnina in konvenčni fond JSZ.	\$ 544.40
Članarina in prostovol. prispevki članov "Save"	9.00
Literatura	54.89
Prispevki za Y. P. S. L. (Soc. mladinska liga)	2.00
Vstopnice priredb okrajne organizacije	93.05
Debs Memorial znamke	35.00
Vožnji listki v Waukegan	28.51
Dramske in druge priredbe	6,138.31
Razno	58.17
Skupaj	\$6,963.33
Prenos iz leta 1926	969.06
Skupaj	\$7,932.39

Izdatki:

Članske znamke, konv. fond in Izob. akcija	\$ 482.00
Pevski odsek (zborovodja, note in drugo)	894.70
Upravni stroški	261.58
Literatura	255.74
Podpore strankinim organizacijam, Proletarcu, itd.	206.43
Stavbinskem odseku na delnice doma JSZ.	505.53
Honorar za predavanja	25.00
H. G. Perusek, slika	60.00
Za vstopnice strankinim priredbam, in oglase	68.70
Posojilo okrajni organizaciji	25.00
Vožnji listki v Waukegan	28.40
Stroški s priredbami	4,497.46
Razno	51.84
Skupaj	\$7,362.38
Blagajna 31. decembra 1927	\$ 570.01

Druga imovina:

Delnice doma J. S. Z.	\$3,000.00
Knjižnica	500.00
Nevrnjeni čeki	74.75
Igre in vloge	175.00
Potrebičine za veselice in predstave	875.00
Predujem dvorane C. S. P. S.	100.00
American Appeal, naročilne karte	5.00
Privěški za ure s soc. znaki	2.25
Članske znamke na roki	27.20
Posojilo okrajni organizaciji	25.00
Skupaj	\$5,354.21

Obveznosti:

Dvorani SNPJ. za seje, vaje itd.	\$73.50
Soc. stranki za Debs Memorial znamke	17.50
Okrajni organizaciji za Debs Memorial znamke	8.75
Okrajni organizaciji za vstopnice	14.95
Plača nadzornega odbora	8.00
Skupaj	122.70
Čista imovina 31. decembra 1927	\$5,231.51

Klubov pevski zbor "Sava" je v prošlem letu pokazal precej napredka, toda njegove priredbe s finančnega vidika niso bile vedno uspešne, napravil pa je dober vtis s koncerti. Zlasti zadnji jesenski koncert je bil velik korak naprej. Ob koncu leta je imel zbor 28 pevcev in pevk. Dohodki zbora so v prošlem letu znašali skupaj s prenosom od prejšnjega leta \$2,157.53, stroški pa \$2,218.84. Primanjkljaj \$61.31.

Klubovi knjižnici smo v l. 1927 nabavili precej novih knjig, da je danes ena najboljših izmed slovenskih knjižnic v Ameriki. Knjige posojuje proti mali odškodnini članom in nečlanom.

Naš pokret nujno potrebuje svoje lastne prostore — svoj dom, ki bi mnogo pripomogel k povečanju naših aktivnosti. Klub št. 1 se je zavezal vzeti v prid doma nadaljnih 80 delnic v znesku \$2,000. Iz tega pregleda je razvidno, da je članstvo kluba št. 1 v letu 1927 mnogo delalo in uverjen sem, da bo delalo še več v tem letu.

Chas. Pogorelec, bivši tajnik kluba št. 1 JSZ.

NAZNANILO ONIM, KI SO POSLALI KAKO STVAR V POMOĆ STAVKARJEM V IMPERIALU.

IMPERIAL, PA. — Na izredno sejo društva "Prostost" št. 106 SNPJ. je prišel po nalogu glavnega urada tudi John Terčelj, da poizve o stavkovni situaciji v tem kraju oziroma o položaju stavkarjev, ki so člani naše društva. Na tej seji se je tudi razpravljalo glede podpore stavkarjem—odkod prihaja in kako se jo deli. Pri tem je prišlo na površje, da je eden tukajšnjih stavkarjev pošiljal prošnje na svojo roko uradom ki pomagajo stavkarjem in potem prejeta tudi sam delil. Nekateri stavkarji pa so pri tej delitvi začeli sumiti, da ne postopa pravilno, niti ni povsem znano kdo je kaj prejel. Ker se prizadeti ne smatra krivim očitkov in ker se gre za njegovo dobro ime, je društvo sklenilo z njegovo privolitvijo, da se obrnemo potom listov na vse pomožne odbore kakor na posameznike ki so poslali kaj podpore za stavkarje v Imperialu, s prošnjo, naj pismeno odgovore podpisanemu društvenemu predsedniku, kedaj in koliko so poslali in komu (v Imperialu).

Izredna seja društva v ta namen se vrši zopet 17. marca ob 2. popoldne, na kateri bodo vsa došla pisma kot odgovor na ta poziv odprta ter v navzočnosti stavkarjev prečitana, da pronajdemo, če je bilo kaj prikritega, ali se želi prizadetemu le škodovati na časti.

Vsak prejemnik bo moral točno navesti, komu in koliko je izročil od prejete pošiljatve.

Ob enem izrekamo iskreno hvalo darovalcem za njihovo pomoč v našem boju, kajti z vašo pomočjo upamo na zmago.

Frank Augustin, Box 578, predsednik; John Virant, tajnik; John Mravljje, blagajnik.

DALJNI DOPRINOSI ZA POMOĆ STRAJKUJOĆIM RUDARIMA.

Čikaški odbor za Pomoć Štrajkujoćim Rudara, sastavljen od društva "Zora", "Bratstva", Hrv. Sokola i Jugosl. Prosv. Udruženja, preporučio je preko svojih delegata, da ta društva doprinesu iz svojih blagajna pomoć rudarima, te su se tome pozivu odmah odazvala tri od gornjih društava, koja su do sada imala svoje redovite sjednice, odobrivši slijedeće svote:

Hrvatski Sokol na Zap. Strani \$50.00, Hrv. Pjev. Društvo "Zora" \$25.00, Jugosl. Prosv. Udruženje \$25.00. Delegati "Bratstva" izjavili su, da njihovo društvo još nije imalo sjednicu i da će i ono sigurno doprinijeti svotu prema svojim mogućnostima.

Odbor je također primio novčane doprinose od slijedećih:

W. Franko, upravitelj Dječjeg Doma H. B. Z., Desplaines, Ill., \$5.00 i od strane dr. James Heydanek, Chicaço, Ill., svotu od \$5.00.

U raznoj robi i stvarima odbor je naknadno primio poklone za štrajkujuće rudare od slijedećih: Abel Elezovića, Milke Bezić, Frank Rendulića, Teodor Cvetkova, Anton Klobučara, Josip Blaževića i Doroteje Brozović, svi iz Chicaga, Ill. Također je primljena roba od Milke Čolaković iz Detroit, Mich., i od E. V. iz Trenton, N. J.

U ime štrajkujoćih rudarja odbor se najsrdahnije zahvaljuje gornjim društvima i pojedincima, koji su doprinijeli novčanu pomoć te razne stvari i odijela, i apelira na sva društva i pojedince, da ni oni ne zaostanu za gornjima, već da odmah doprinesu pomoć rudarima ovom odboru, prema svojim mogućnostima, bilo i novcu ili odijelu.

Pripreme za određenu zabavu 18. marca su u toku, i prema dosadanjem odazivu ova priredba će nedvojbeno nadmašiti sve slična priredba. Odbor je između sebe izabrao uži odbor, kojeg je zadaća pobriniti se, da besplatno pribavi sve stvari potrebne za ovu zabavu, kao jela, piće itd. Isti će se obratiti na trgovce i pojedince, koje cjelokupni odbor umoljava, da tom odboru idu na ruku. Odbor također umoljava i sve one, koji su voljni nešto doprinijeti za ovu zabavu, da to jave bilo kojem članu ovog odbora, kako bi se mogao imati točan rekord o svim stvarima.

Odbor je odaslao poziv i molbu na 46 hrvatskih i jugosl. potpornih i drugih društava, priloživši ujedno svakom po 20 ulaznica za tu zabavu, te se sva ta društva umoljavaju, da iste rasprodaju među svojim članstvom ili odobre svotu za pokriće istih iz svojih blagajna.

Svaka i najmanja pomoć, poslana ovom odboru, bit će velika pomoć stradajućim rudarima. Ne zaneimate one, koji su danas u bijedi, jer ista može mnoge od nas stići. Pružite i vi kao društva i pojedinci, koliko vam je najviše moguće. Stvari i robu šalžite ili ostavite kod brata F. Zornjaka, 1837 So. Racine Ave., novčane doprinose predajte ili pošaljite blagajniku odbora, Mirku Masnjaku, 1802 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

Franjo Halauš, predsjednik. Josip Matonićkin, tajnik.

Ali vaš klub oglašava svoje priredbe v "Proletarcu"? Ali kaj storite, da jih oglašajo v temu listu društva, katerim pripadate?

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

CANONSBURG, PA.

DRAMSKI KLUB

“SOČA”

vprizori

v nedeljo 4. marca

v dvorani društva

“Postojnska Jama”,

št. 138 S. N. P. J.

s sodelovanjem pevskega zbora “Ilirija”
pod vodstvom R. Pleterška socialno dramo
v treh dejanjih s predigro**POROČNA NOČ**

Spisal Ivan Molek

Dvorana odprta ob 2. popoldne.

Pričetek programa točno ob 2:30.

Vstopnina 50c za osebo, za otroke 10c.

SPORED:

“Rudnik”, deklamira W. Tomšič.

“Delavec”, deklamira Agnes Progar.

Pevske in godbene točke ter govor.

OSEBE V IGRI:

Wilson, rudniški kapitan	John Koklič
Viola, njegova žena	Mary Polk
Mrs. Kuba, njegova priležnica	Matilda Progar
Grabsack, rudniški ravnatelj	Joe Zupančič
Jurman, rudar	Peter Dolenc
Angela, njegova nevesta	Josephine Pleskovič
Angelina mati	Frances Tekavec
Rudar	Anton Maurič
Rudarjeva žena	Mary Baloh
Pisarniški nameščeneec	“ * * * ”
Policač	Frank Tomšič.

Režiser John Kern

Prireditelji vljudno vabijo občinstvo v Canonsburgu in okolici, da pride na to predstavo.

Odbor “Soče”.

SLOVENSKI DOM V LASALLU TER TO IN ONO O LASALLSKI NASELBINI.

LA SALLE, ILL. — V “Proletarcu” z dne 26. januarja to leto je Mr. Leo Zevnik odgovoril na prejšnje dopise oziroma kritike v tem listu in v “Prosveti”. Leo je mnenja, da ni dobro, ako se raznašamo v javnosti. Naglaša, da tudi kritiki zaslužijo da so kritizirani in jih graja ter jim daje nasvete.

Vsaka naselbina ima “cvet naroda”; naša ni izjema. In ni prav, če se ga pokritizira. Takoj se oglasi kdo izmed cvetov ter napravi lepo pridigo. In vsled takih pridig je tukaj ta dopis, v katerem bo pojasnjeno kako stoji stvar v LaSallu z ozirom na to in ono — posebno z ozirom na Slovenski dom. Leadrom se bomo gotovo zopet zamerili in še marsikomu. Ampak je vendar koristno, da se včasih tudi takole javno razgovarjamo. Vsakdo pove svoje, dejstva tolmači s svojega stališča, in publika sodi.

Kot že rečeno, tudi v LaSallu imamo “cvet naroda” — voditelje in pa ljudi, ki so na svetu zato da jih nekdo vodi. Sicer so Slovenci v La Sallu v tem oziru precej “muhasti”, a postavljati se vendar nimamo vzroka. V tukajšnjem listu “The Daily Post-Tribune” smo čitali, da je Mr. Leo Zevnik “leader in the circle of Austrians”. V oni naslednjih izdaj je nekdo ta “statement” popravil, da se je namesto “Austrians” glasililo “Slovenians”.

Leadri ki imajo “pull” pri ljudeh, pridejo vedno prav posebno v manjših mestih. S tem ne mislim, da je vsak leader napredaj, niti ne, da se ga z lahkoto pridobi za kakršnokoli stvar, ki jo hočejo “višji” spraviti skozi. Se pa dogaja, da človek v politiki mešetarenja velikokrat ne ve pri čem da je in čemu vadljajo za njegovo kožo.

Avtor tega dopisa je čul, da gotov bankir ter njegovi tovariši lastujejo parcele zemlje, katere so hoteli prodati mestu in s tem seveda davkoplačevalcem. Poceni se take transakcije ne izvršujejo. Za dovolitev kupčije so aranžirali referendum. Umevno, kadar se glasuje o tisočakih ali kandidatih, je zraven agencija. Tisti ki so imeli interes na tem da svoja zemljišča prodajo, so predvsem skušali pridobiti vplivne osebe med raznimi narodnostmi in v mestu v splošnem. Med Poljaki so dobili za to stvar duhovnika, izmed “Austrians” pa je bil izbran Mr. Zevnik. Kadar se gre za denarna vprašanja, postanejo ljudje navadno pozornejši kot običajno, in bili so tudi v tem slučaju. Oni, ki so bili smatrani da zastopajo interese lastnikov, so bili zelo kritizirani, in tudi naš Leo ni izbegnil graji. Namen tega dopisa ni, da ga očrni; osebe kot take omenjam le v kolikor je to potrebno, da bo slika lažje pojmljiva.

Naši občutljivi ljudje so jako navajeni hvale. Ko hitro je kaj graje zraven, pa se zameriš vse križem. To je slabo pravilo, kajti če smo za napredek, je dobro, da se vsakdo izpostavi javni kritiki in da se nanjo tudi pripravi. Če jo prenese, dobro, ako ne, je pa dobro za “narod”.

Toda pustimo to in se povrnimo k stvari. Prijatelj Zevnik ve in bo priznal, da so se ljudje naveličali poslušati suhoparnosti negotovega vodstva in so začeli zapuščati dvorano. In če ne bi bila prišla kritika v javnost, bi bil prejšnji direktorij proglašen pravoveljavnim za nadaljna tri leta. Na decemberski seji je bilo rečeno: “Ker se je seja razbila, se smatra stari direktorij izvoljenim.” Rabuke se na sejah le prerade dogajajo in v tem oziru ni naša naselbina nič slabša od drugih. Toda če smo pravični, bomo vendar priznali, da se je omenjena seja razbila name-

noma, ali pa vsled nesposobnosti predsednika. Torej manjšina naj bi vladala! Večini pa se bi naložilo: Molči! Ne kritiziraj! Če ti ni kaj po godu, ne raznašaj v javnost!

Toda kritika je stvar, ki jo je nemogoče zatreti. In jo ni mogoče v LaSallu. Kritika če je neumestna, lažnjiva in zavajalna, upropasti samo sebe. Glede kritike vzemimo za primer SNPJ. Ko se je ustanovila, so nanjo deževali napadi ter kritike. In tako vseskozi. Mar je zato zastala v razvoju? Ne, ampak postala je prva med prvimi, ker ima zdrav temelj in zdrave ideje. Kritike ji v agitaciji koristijo.

Enake razmere kot ob početku SNPJ. z ozirom na kritike so vladale v LaSallu tedaj ko so prodrli na površje glasovi, da zgradimo Slovenski dom. Nasprotnikov je bilo toliko, da je bilo v začetku res treba silnih energij, kajti drugače bi bila akcija za Slovenski dom že v kali zadušena. Ker pa se je napreden element zavzel, da svoj cilj doseže, smo tudi uspeli. Ni pa taktično ali koristno, če se bi bili zadovoljili samo s tem, da imamo Slovenski dom in da bi ostali po tem doseženem "cilju" enostavno na cilju. Treba je naprej, ali pa zaostaneš. Konservativnost je staranje in smrt. Napredek naroda, delavskega ljudstva kakor je naše, pa ni v tem, da bi napeljevali vodo na mlin temu ali onemu biznisu.

Zgradili smo Slovenski dom z gotovimi nameni. Ni odločevala ozkosrčnost, ampak volja da se naselbini pripomore do boljšega udejstvovanja v naprednem smislu. Nismo rekli, da bo Dom služil kakemu fanatizmu, ampak da bo služil našemu delavstvu kot Slovincem in kot delavcem. Nismo ga vposlili interesom kake politične mašine ali politikom, niti ne interesom vere. Dom je SLOVENSKI in rekli smo, da naj služi Slovincem v narodno-naprednem smislu, toda pri tem nismo imeli v mislih starokrajsko "narodno-napredno" kopilo. Hoteli smo, da bo naš Dom služil izobrazbi: negovanju demokratične zavesti med nami. Hoteli smo, da ustanovi čitalnico in da se pod njegovim

okriljem pomaga vsaki dobri akciji ki bi bila v interesu napredka lasallske naselbine.

Da se zopet povrnem nazaj k stvari. Dejal sem, da se je seja delničarjev razbila in da je stari direktorij sklenil ohraniti svoj mandat naprej. Pritisk nezadovoljnosti pa je povzročil, da so sklicali novo sejo, katere se je udeležilo veliko število delničarjev, ki so dali direktorju zaupnico po zasluženju. Razočaranje je veliko, ampak kaj se hoče. Dogodilo se je.

Čudno se mi zdi, ko Leo Zevnik naglašja, da je za enakopravnost vsakega delničarja. Je zato, da ima vsakdo pravico, ki ima eno ali več delnic, kandidirati v direktorij, in je obljubil, da se bo za to pravo boril. Ko se je šlo radi tega vprašanja na seji, ni govoril in ni se "postavil" kakor se je v dopisu pozneje.

Pričkamo se tudi, kdo je naprednejši, kdo manj in kdo bolj cerkven med "necerkvenimi" ljudmi. V prejšnjih dopisih je bila omenjena birma in kako je radi nje bila odložena letna seja. Mr. Zevnik je na tisti očitke odgovoril ter segel za več let nazaj ter naglašal, da če je to spravilo našo "naprednost" v slabo luč, kaj pa tedaj, ko je "napreden" direktorij dal dvorano cerkvi (župniji) zastoj kar za pet dni skupaj!

Ne verjamem, da je tisti sklep tako zelo vreden očitkov, in Mr. Zevnik bi moral to razumeti, ker ve, v kakšnih okolščinah je bilo poklonjeno tisto "darilo". Ker so tudi razni drugi dopisniki "Proletarca" tisto stvar že mnogokrat očitajoče naglašali ter zatrjevali, da služi Slovenski dom v LaSallu fari, dasi ga je zgradil napreden element, bom s svojega vidika pojasnil, kako je prišlo do sklepa, da se dom da na razpolago za toliko in toliko dni župniji za njen bazar ali kakor že hočete imenovati take priredbe.

(Dalje prihodnjč.)

Zanimiv del "Proletarca" so dopisi. Pristopite v krog naših dopisnikov ter sotrudnikov tudi vi.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTAM.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarne.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524 North Chicago, Ill.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerno.

Postrežba točna.

VELIK USPEH DOMAČE ZABAVE V NOKOMISU ZA STAVKARJE.

NOKOMIS, ILL. — Sodruginje kluba št. 128 JSZ. so priredila v soboto 18. februarja veselico v pomoč stavkarjem, ki je bila dobro obiskana. Udeležencem, ki so pripomogli do tako lepega uspeha, izrekajo prirediteljice iskreno zahvalo, nadalje darovalkam za njihove razne prispevke, izmed katerih je bilo nekaj prodanih na dražbi kar je prineslo lep skupiček. Velika zasluga gre tudi s. L. Mihevcu, ki je veselčni prostor tako lepo pripravil ter okinčal. Samo petelina ima slabega, ker ni vedel kedaj naznaniti dan, pa ga je nam naznanila šele zora. Zabava je bila prav prijetna.

V prid stavkarjev sta prispevala Paul Obregar \$5 in Mary Pečnik \$1, ker se nsta udeležila veselice, nadalje sta prispevala v isti namen Luka Hribar in Fr. Brlužnik vsaki dolar. Prebitek zaeno s prispevki v pomoč stavkarjem znaša \$120, ob enem pa smo se spomnili tudi našega glasila "Proletarca", kateremu smo poslali \$15.32, skupaj torej \$135.32. Vsota je bila poslana tajništvu JSZ. z navodilom, kako naj se jo razdeli med naše stavkarje v prizadetih državah.

Naše zavedne delavske žene so pokazale, da se tudi v mali naselbini lahko veliko doseže s složnim delom. Sočustvujejo z ženami stavkarjev, ker vedo iz lastnih izkušenj, kaj je stavka. So v J. S. Z., ker se zavedajo, da mora biti delavstvo organizirano, ako hoče kaj doseči. Delavcu ali delavki je v ponos, da je članica JSZ. Kdor pa se te organizacije sramuje, se sramuje svojega razreda in samega sebe.

Ne zadostuje, da si samo član ali članica, zapisana v tajnikovi knjig in da plačuješ prispevke. Član in članica morata biti aktivna. In po tem pravila se ravnamo pri nas. Človek mora pokazati vsaj voljo, da je pripravljen delati kolikor more in doseči kolikor se da. Le ne ta način se bomo usposobili za boljšo družabno uredbo, v kateri ne bo stavk, ne krivic in ne izkoriščanja.

Nikolina Božičnik.

PRUSHECK STUDIO,

141 Ashbury Ave., Evanston, Ill.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

VŠČIPCI

NOVE ORGLJE.

Pet tisoč so stale nove orglje, ki jih je dobil sv. Stefan v Chicagu. Osemdeset botrov in botrice se jih je dotaknilo in osemdesetkrat je bilo poseženo globoko v žep. Potem so pele neznansko lepo. in tudi farani so segli v žep. So se navadili. — F. K.

UBITI ZVON.

Čemu pozvanjaš, o počeno zvonilo?!

Ubitega zvona glas,
ne seže niti v bližnjo vas,
zato ostani to, kar si: trobilo!

Pozavna si, ne zvon!
Le počen bron!

Spak.

NEPRAVO MAŠČEVANJE.

Če si raztogoten na glavni odbor, ni treba, da bi zato spravljaj stavkarje ob podporo. Pepe, ni te vodila ljubezen do bratov trpinov, ampak sovraštvo — kar ni lepo, ni "rdeče", niti ni gr-r-r-r. — *Radio.*

KEDAJ ZAČNO OBEŠATI.

V Neffsu imajo 'boljševiki' jugoslovanskega prirednika svoj lokalni sovjet ves urejen: sodnik, diktator in vodja je že postavljen. Čakajo, da dobe še prezidenta v Washingtonu, nato bomo mi, kar nas je "obsojencev", takoj pobešeni, in proletariat postane svoboden. — *Smrtni strah.*

BINGELJ ZA STAVKARJE IN PROTI NJIM.

Mr. Zvonko Novak je priobčil "editorial", v katerem argumentira, da se bi stavkokazov ne smelo izključevati iz slovenskih podpornih organizacij. Smatra,

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Uraduje od 2. do 4. pop., izvzemši torek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

da imajo pravico iti delat ne glede na stavko, in pravico ostati v podpornih organizacijah tudi kot stavkokaži, če bi podvzeli legalne korake. Isti Zvonko Novak je poslal svojo soprogo, da kolekta za stavkarje okrog čikaških Slovencev in ob enem za "G.S." — RK.

OD TOŽBE DO PROTESTA.

Družba vzrujenih bratov. Prvi: Bomo tožili; če treba, dam v ta namen pet sto dolarjev.

Isti brat mesec pozneje: Bomo tožili, če treba, dam dve sto sam.

Zaključni prizor: Če bi imel denar, bi rad zatožil kak stotak. Najcenejše je, da pošljemo protest.

Gal.

JE VSAKIKRAT NAROBE.

Kadar socialisti dobe podporo za stavkarje, jo razdeliti ne znajo, pravijo naši "levi" v Neffsu. Ampak jo vsaj razdele. Kadar dobe sredstva za stavkarje "levi", jih sploh ne razdele, kar je še hujša napaka od prve. — N. N.

OD KJE SE VZAMEJO?

V Chicagu polovi policija vsaki teden okrog tri sto oseb, kateri so ji znani, da se preživljajo z ropi in podobnimi viri. A ropov in umorov je še vedno veliko in se nič ne pozna, da kedaj kakega roparja ujamejo. Morda jih sproti izpuščajo?

DVOJICA JE SKUHALA KAŠO.....

Dvojica je s svojo okrožnico in bedastimi izjavami skuhalo kašo, potem pa pognala v lonec društvo, da se je mešalo v nji. Eni so se srečno izvlekli, nekateri, nekrivi, pa bodo polagoma popolnoma "kašnati".

C. K.

POST JE TUKAJ, POST!

Adam je imel za pokoro Evo, Eva Adama in Kajna, Zedin. države prohibicijo in razun te mnogo hudih stvari, Jugoslavija vsaki dan druge ministre, "Glas Svo-

bode" Binglja, komunisti v Detroitu Korlna-Franceljna-Ernesta, Pueblo Pepeta s pipcem, SNPJ. pa društvo, katero hoče biti SNPJ. Tako je velika previdnost (ali je to svobodomiselnost?) naložila vsakemu nekaj pokore od vsega začetka, in bogami, tudi tisto društvo ki hoče biti SNPJ. in igra vlogo odrešenika, jo ima nekaj. Dne 8. aprila bo Velika noč, v čikaški dvorani SNPJ. pa bo tisti dan vsem, ki do tedaj opravijo križev pot, odvzel breme slabe volje "Zdravnik proti svoji volji". Tudi on je obdarovan s pokoro in enako mnenje ima o sebi njegova žena. — Janez Zlatoust.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pueblo, Colo. — Dotične številke lista, ki ga omejnate nimamo. Če mogoče, jo pošljite.

Warren, O. — Prispevke bomo porabili v listu. — Slika, ako bi jo priobčili, bi bilo treba radi besedila prerisati.

Zapisnik čikaške konference J.S.Z. bo priobčen v prihodnji številki, enako tisti dopisi, za katere ni bilo mogoče dobiti prostora v tej izdaji.

Ohranite si močno energijo!

V neugodnih časih, kot so sedaj potrebujete čimveč energije. Odvisni ste od svojega zaslужka, zato si boleznini ne morete privoščiti. Trinerjevo Grenko VINO gradi vitalnost in energijo. Zagotovi zdravo spanje, osveži vam misli in je vsled tega neprecenljivo okrepevalno sredstvo. Dobite ga pri vseh drugistih. Pišite na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., za BREZPLAČEN VZOREC. Priložite 10c za pošiljalne stroške.

Kupon za brezplačen vzorec.

Ime

Ulica

Mesto

NI

VEČ KOT 40 LET

služi ta banka verno in pošteno vsem, ki njeno službo potrebujejo v bančnih poslih. Tisoče ljudi ji je poverilo prihranke, kateri znašajo mnogo milijonov dolarjev.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

vogal zapadne 19. ul. in Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Največja slovanska banka v Ameriki.

URADNE URE: od 9. zjutraj do 4. popoldne, v ponedeljek in soboto
od 9. zjutraj do 8. zvečer.

ZA VELIKONOČNO POTOVANJE V JUGOSLAVIJO SE OBRNITE NA NAS